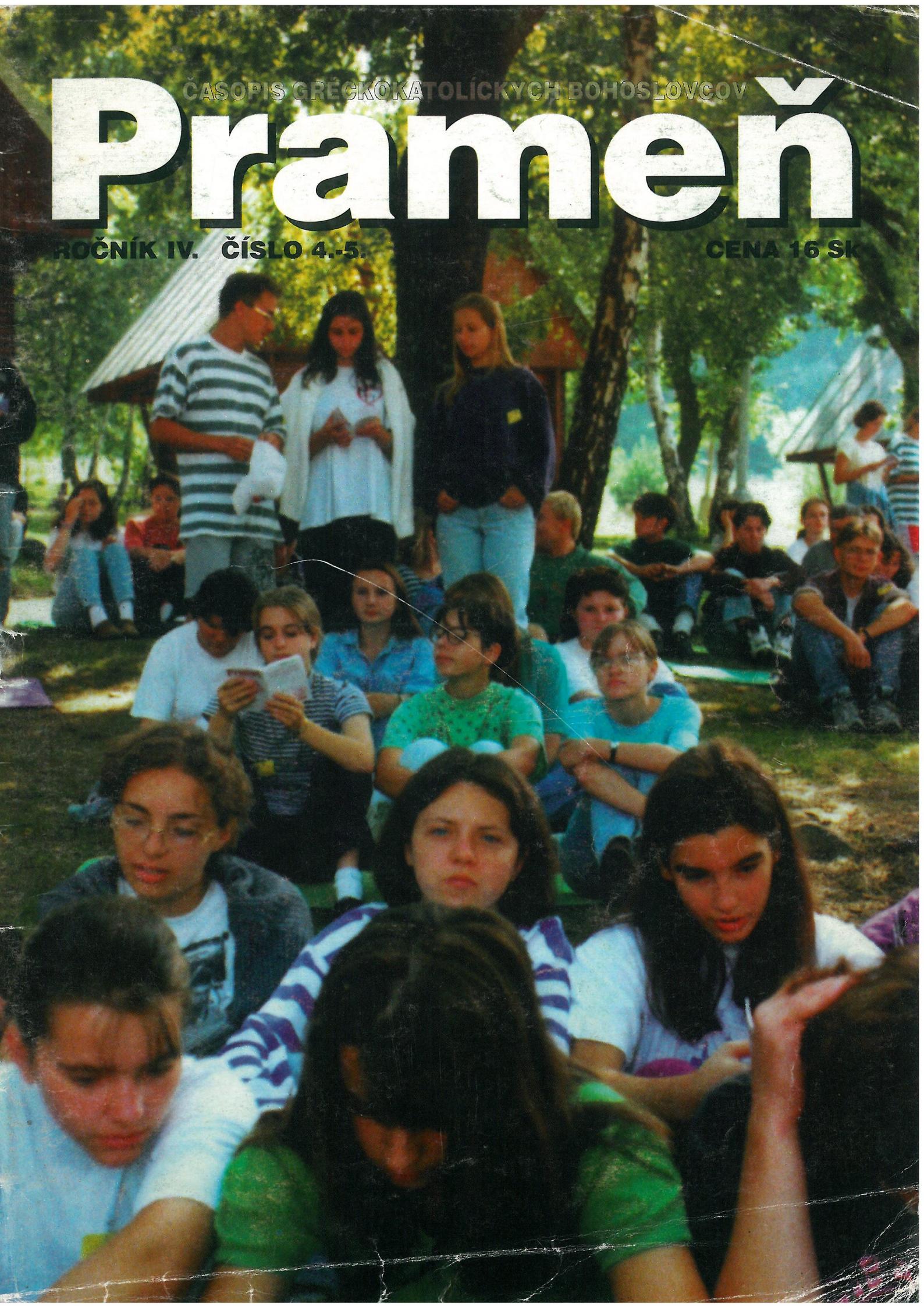

ČASOPIS GRECKOKATOLÍCKÝCH BOHOSLOVCOV

Praha

ROČNÍK IV. ČÍSLO 4.-5.

CENA 16 Sk

Henrieta Štofová

Nikdy nie je neskoro

Žiješ 18 rokov

216 mesiacov

6 594 dní

158 256 hodín

9 495 360 sekúnd

942 týždňov.

Chceš povedat: "To je nič?"

Ty chceš povedať, diéta?

Kolko dní si premárnil?

Koľko hodín zamestnával svoju mysel' blbostami?

Kolko sekúnd si sa staral o to, čo bude zajtra?

Kolko mesiacov si nenávidel svet?

Kolko rokov dopredu

si si naplánoval svoj život?

A NAČO???

Aby si mohol 6593 dní premárnit?

158 255 hodín

zamestnávať svoju mysel' blbostami?

9 495 359 sekúnd staráť o to, čo bude zajtra?

215 mesiacov nenaďvidieť svet?

100 rokov dopredu plánovať svoj život?

a ty žiješ?

Kalkulačka už nemôže na displeji zachytiť obrovskú masu čísel tvojich dní, hodín, sekúnd.

DOBRO - ZLO

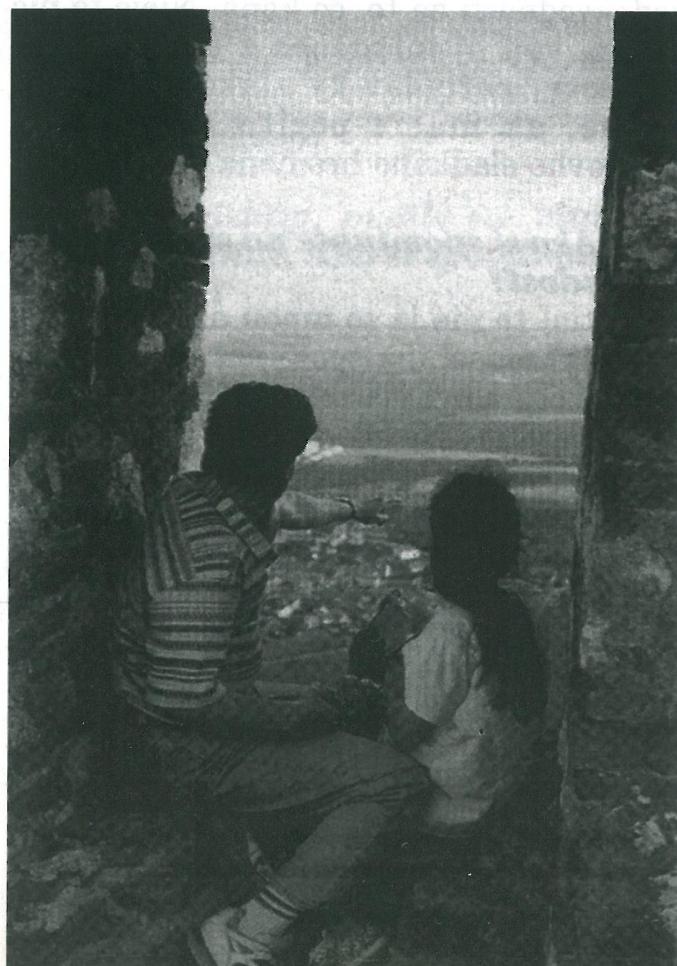
Aký pomer si napišeš na hrob?

Ešte nie je neskoro!

Boh si práve teba zamiloval

Pred nedávnom som počul tento príbeh: Chlapec sa zamiloval do dievčaťa a z lásky k nej jej daroval veľkú kyticu ruží. To dievča ruže z láskou prijalo, ale čochvíla sa začalo meniť. Zamilovalo sa do tejto kytice ruží, ktorá bola len prostriedkom vyznania lásky. Už ju nezaujímal ten, ktorý ju tak miloval, že pre ňu pripravil takú krásnu kyticu, ale len tá kytica. Chodilo s ňou v šade, spávalo s ňou - jednoducho s ňou vždy žilo. Povieš si: „Tá bola ale hlúpa!“

A podobný vzťah je medzi nami a Bohom. On si nás vyvolil, že nás stvorí a kvôli nám stvoril tento svet - hviezdy, Slnko, Mesiac, planéty a aj Zem. Pre nás sú tu moria, pláže, lúky, vrchy a doliny. Pre nás stvoril rastliny a všetko živé na tomto malom kúsku vesmíra.

A čo my? My sme si zamilovali prírodu a chránime ju. Milujeme moria a sme proti ich znečisťovaniu. Milujeme zvieratá, rastliny, vrchy... Ale to nám nastačí. Zistujeme, že toto všetko sme nevytvorili my a tak sa zamilúvavame do sôch, obrazov, peňazí, kariéry, jednoduch do všetkého, čo zrealizoval človek.

A kde je v tom našom poriadku milujúcich bytí Boh? Niekde hlboko dolu. Spomenieme si na neho vtedy, keď nás príroda ničí v žiare sopiek, v padajúcom ľadovci, povodni či suchu. Spomenieme si na neho, keď zúri more. Spomenieme si na neho, keď sa stávame koristou zvierat, ich jedu či sily. Spomenieme si na neho, keď nás privalia kmene stromov. Spomenieme si na neho, keď sme sa ocitli na pokraji biedy. Spomenieme si na neho „v úzkych“. A práve vtedy poznáš priatela. Vtedy poznáš toho, kto ťa miluje.

Či ti už niekedy strom pomohol proti škorpiónovi, alebo či ťa socha niekedy vyliečila. Či si si už kúpil za peniaze pravé šťastie, večný život, stály pokoj? Nikdy!

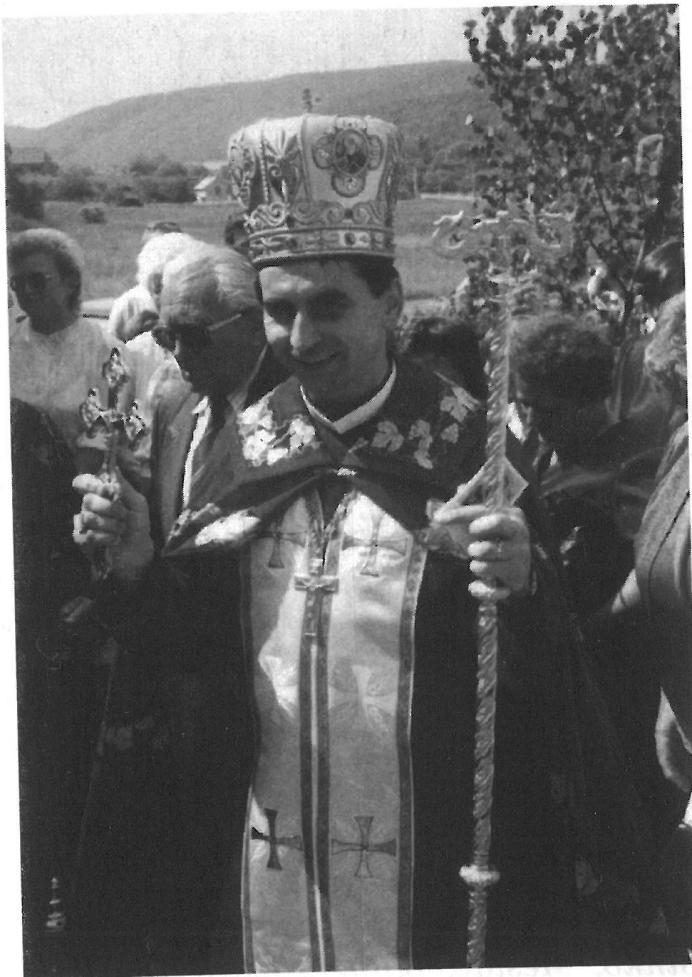
Ale On to pre teba schováva. Má práve pre teba pripravený večný život plný radosti, šťastia a pokoja. Má pre teba pripraveného seba - sám sa ti chce rozdať, lebo ťa miluje. Zamiloval si ťa tak, že je ochotný spraviť pre teba všetko, čo je ti osožné. A už len na tebe závisí, ako sa dnes postavíš k tejto jeho láske.

Juraj Gradoš

Prameň 4-5/96 3

Náš host:

J.E. Mons. Milan Chautur, C.Ss.R.

1. Otec biskup Milan, v čom by mala dnešná mládež „pridať“, aby získala večný život?

Predovšetkým treba vážnejšie brať každý skutok a každý svoj postoj, ktorým vyjadrujeme svoju príslušnosť k Bohu. A brať vážnejšie svoj život v Bohu znamená, buť si vedomý vlastnej zodpovednosti za svoje konanie. Lebo zdá sa, že kresťanská mládež vie vyjadriť svoju radosť svoju nespokojnosť, vie sa modliť aj zaujímať sa o nove veci, len často nevie, že všetko toto vonkajšie musí mať svoj solídný základ v ľudskom vnútri, v zodpovednom prístupe.

Čo teda má ešte viac robiť kresťanská mládež, ktorá v skutku zachováva prikázania, modlí sa, zúčastňuje sa náboženských stretnutí a odpustov? Má predať všetko a rozdať chudobným a takto má nasledovať Ježiša. To dnes znamená má sa odpútať od vlastného sebectva a od všetkého, čo toto sebectvo podporuje. Má predovšetkým sledovať problémy iných, nielen vlastné, kvôli iným sa vedieť

rozdávať, takto v oslobodení od egoizmu, v zachovávaní Božích prikázaní má kráčať v šlapajách Krista s vedomím zodpovednosti za to, čo koná. Nie je to nič ľahké, ved aj mládenec z evanjelia sa Ježišovej požiadavky zlakol, ale je to nutné, ak máme pocítiť prijemnosť Ježišovho sladkého bremena.

2. Ako si spomíname na svoje detstvo a mladosť?

Zatiaľ to nie je so mnou až tak vážne, aby som musel iba spomínať na mladosť, lebo sa cítim byť viac blízky tým mladším, ako starším. No ak sa to týka celkom konkrétneho pohľadu do obdobia po osennástku, môžem povedať, že bolo to obdobie krásne, lebo aj problémy vtedy človek nebral ako problémy, skôr ako súčasť mladickej hry o úspech a víťazstvo.

Som športovec a tak aj život v mladosti mi pripadal ako hra v ktorej sa niekedy nedarí prídu taktické chyby a problémy, ale to ešte nebráni, aby človek neskončil

víťazstvom. V tom je azda najväčší rozdiel v ponímaní života do osemnástky a ponej. Lebo neskôr človek si viac pripúšťa, že môže definitívne prehrať a nemusí viac zvíťaziť a to nastoľuje vážnosť a smútok v neskoršom veku.

Tento pohľad sa mi darí aj teraz prekonávať vedomím, že s Bohom sa neprehráva. A človek si vždy môže byť istý svojím víťazstvom, ak Boh je ten, ktorého človek nikdy nestráca z očí. Do osemnástky môj život bol celkom taký istý, ako život iných mladých kresťanov v mojom veku. Trochu neistoty, trochu sklamania, trochu radosti a pomalé zvykanie si na svet dospelých. Azda zvláštnosť bola iba v tom, že už od 16 rokov som sa „zahľadel“ do Kongregácie redemptoristov a spoznával v nej spôsob života, aký by som si chcel zvoliť pre budúcnosť.

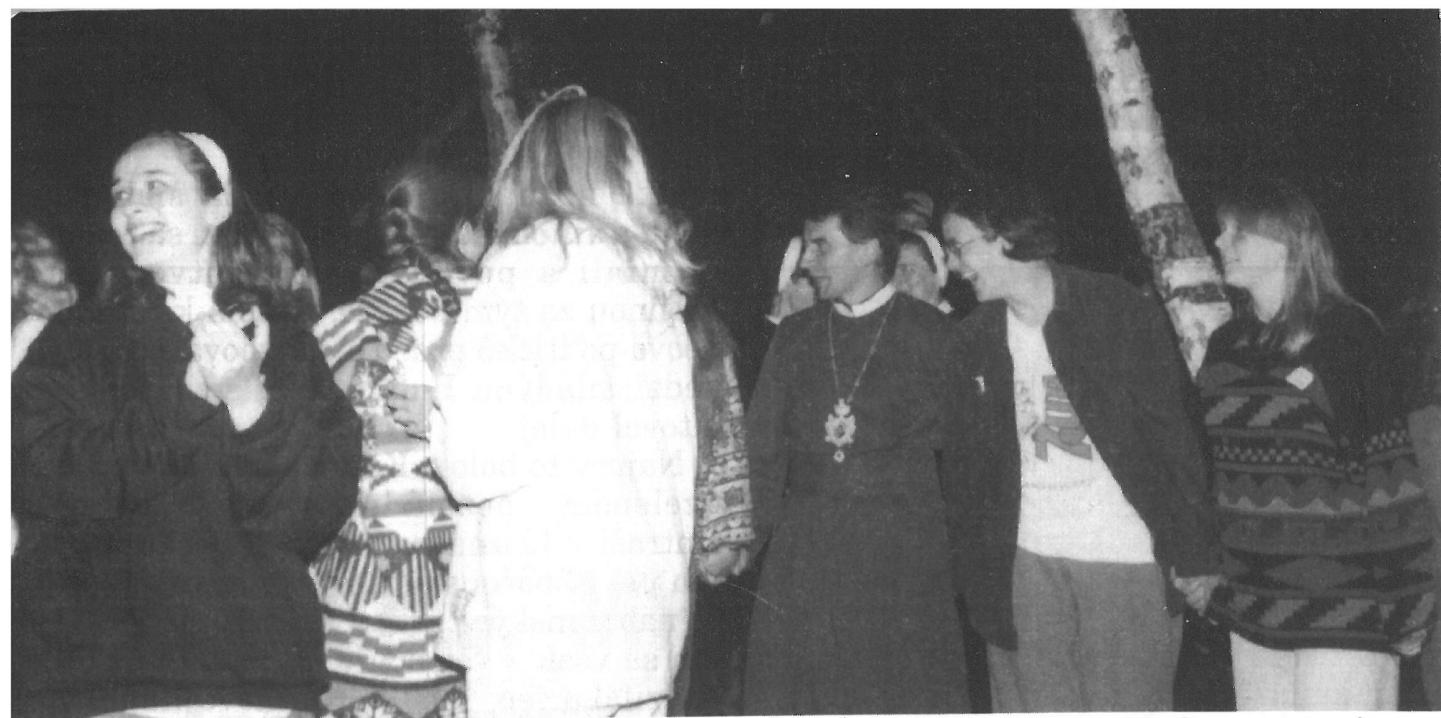
3. Otec biskup, prešli ste viaceré miesta ako kňaz. Ako si spomínate na toto obdobie?

Bola doba totality a tak mladý kňaz žijúci v celibate bol vždy vhodným objektom pre zádrapky vtedajších „silných tohto sveta“. Kedže som bol sám so všetkým kde som bol ľahko ma bolo hýbať z miesta, pretože som nemal toho až tak veľa na stáhovanie a dôvody tie sa vždy našli vo vymyslených obžalobách. Koniec koncov tento spôsob likvidácie človeka je najistejsí, netečie krv a ľudia všetkému uveria a odpíšu kňaza aj s jeho pastoráciou. Avšak u tých, čo ma poznali väčšinou nepochodili fámami, lebo vždy som od nich vedel, čo

nejaká neznáma osoba začala šíriť po vlaku a autobusoch, od ľudí, ktorí sa tomu vysmiali a povedali mi to otvorené. Väčšinou za tým bolo to, že som kazil ich ideovo-politickú prácu a pohyboval som sa medzi mladými ľuďmi. A ja som potom putoval ďalej.

Najprv to bolo z Kalinova na dva roky v zelenom - nezmúdrel som a aj sa mi kontraši v Lounach vyhrali prokurátorom pre náboženskú agitáciu a rozširovanie náboženských kníh v kasárňach. Vratil som sa však z vojenčiny načas a to už do Medzilaboriec, lebo v Kalinove naproti pamätníku, kde sa kládli vence som nemohol bývať, lebo som údajne nerešpektoval slávnostné chvíle kladenia vencov. Lenže aj z Medzilaboriec som musel po roku a pol odísť, lebo údajne všetky schôdze KSČ nemali iný problém len problém pôsobenia mladého popa, ktorého študenti rešpektujú viac ako pedagógov. A potom prišla moja milá dedinka Šmigovec z celým okolím - vedľ v samotnej dedinke bolo do sto ľudí aj to väčšinou dôchod-covia. Tam som veru kaziť mládež nemohol, ale predsa mládež bola v celom okolí a tiež prichádzala za mnou. Takže som šiel do Porúbky, je to sólo farnosť, avšak od Humenného nedaleko a tak som väčšinu svojho času venoval pomoci otcovi Šutajovi v Humen-nom. To však už prišla „nežná

revolúcia“.

4. A čo futbal?

Sú veci, ktoré sa dajú naštudovať a sú znalosti, ktoré sa dajú osvojiť len chápaním. A tak je to aj s prácou, zručnosťou, či koníčkom - jednoducho človek to môže vedieť a nevie ako si to osvojil. Nepovažujem sa za futbalistu, lebo som nikdy nehral vyššiu súťaž ako dedinskú, ale mám vzťah k tomuto športu. Rád som ho používal ako pastoračný prostriedok i relaxáciu zároveň.

Vďačím Pánu Bohu za to, že mi tento šport vložil do vienka. Lebo v časoch totality, keď sa mládež dala nájsť len v krčme, na diskotékach, v škole, či na ihrisku, mal som len jednu možnosť-ísť na ihrisko. Do krčmy sa kňazovi nesvedčilo, k tancovaniu som nikdy nemal žiadny vzťah, do školy som ako kňaz nesmel, a tak som sa stretával s mladými ľuďmi na ihrisku a odtiaľto som ich ťahal do cerkvi. Bolo to pekné, keď sme si po futbale sadli, pomodlili sa desiatok ruženca a potom prehodili niekoľko slov. Ved futbal je kolektívna hra a tam sa mi tvoril na mnohých dedinách prvotný mladý kolektív

aj pre chrám.

5. Aký citát zo Svätého písma Vás upútal a oslovil?

Často som sledoval vysielanie vatíkánskeho rozhlasu, vedľa to bol jeden zo spôsobov, ako byť na pulze času v náboženskej oblasti. Jedna z mládežníckych relácií začínala vetou: „Scio enim, cui crediti, et certus sum.“ - „Viem, komu som uveril a som si istý.“ (2Tim 1,12). A ja som si veľa krát kládol otázku, či naozaj to viem, a či som si istý svojou vierou. Až do dňa kedy som si to začal meditatívne opakovať: „Viem komu som uveril a som si istý...“ Išla z toho sila, ktorá v rozličných pohľadoch ma naplnila istotou viery a túžbou ešte viac vedieť komu som uveril.

Zábery použité z archívu o. biskupa Milana a z Celoparchiálneho stretnutia mládeže v Bystrej /archív redakcie časopisu/.

SEMINÁRSEKUNDY

Dňa 10.6.1996 sme spolu so sídelným otcom biskupom J.E.Mons. Jánom Hirkom a s predstavenými seminára a fakulty slávili sv. liturgiu, na podakovanie za prijaté dobrodenia, ktorými nás Duch Svätý obdaroval počas predchádzajúceho školského roka. Po záverečnom požehnaní nám nezostávalo nič iné len si zobrať všetky veci a ísť do celého sveta a rozdať všetko čo sme získali či už na fakulte alebo v seminárnej kaplnke. Tak sme išli domov na prázdniny.

Počas prázdnin sme sa bohoslovci ešte stretli v Prešove, aby sme ako jeden seminár sa radovali a ďakovali Pánovi za bratov piatakov, ktorých pri tejto príležitosti otec sídelný biskup Ján Hirka vysvetil na diakonov a o pár dni neskôr i na kňazov. Diakonát bol 22. a 23. júna. Kňazské svetenia ordinanti prijali 29.-30. 6. a 3.8.1996.

Žatva je veľká, ale robotníkov málo. Pán si tohto roku povolal do nášho seminára 45 nových bratov. Tí spolu so svojim magistrom nastúpili o pár dní skôr 18.9.1996. Oboznámili sa s prostredím a hlavne so spôsobom života bohoslovca. Tak prosme Pána žatvy, aby nám dal mnohých svätých kňazov.

Všetko raz končí, tak raz museli skončiť i naše prázdniny. Nástup do „nového“ či „starého“ jednoducho nanovo zrekonštruovaného seminára bol 22. septembra. Nová budova pohltila v sebe

150 bohoslovcov. Rektorm seminára bol menovaný o. Michal Kučera. Jeho zástupcom o. Jozef Čekan. Špirituálmi - duchovnými vodcami seminaristov o. Ján Závacký a o. Peter Geletka. Prefektmi sú o. Ján Köry a o. Peter Sabol.

Modlitbou „Kráľu nebeský“ sa začala sv. liturgia k Svätému Duchu, ktorú celebroval sídelný biskup J.E.Mons. Ján Hirka za koncelebrácie predstavených seminára a otcov duchovných, ktorí prednášajú na bohosloveckej fakulte. Týmto dňom sa začali na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte prednášky zimného semestra nového akademického roka.

V dňoch 11. - 13. 10. 1996 sa časť seminaristov zúčastnila stretnutia katolíckych bohoslovov východnej a západnej Európy na Velehrade, pôsobisku spolupatrónov strého kontinenta a našich vierožvestcov sv. Cyrila a Metoda. Spoznali tam aj historické pamiatky Velehradu a v sobotu dokonca slúžili sv. liturgiu na vršku sv. Klimenta, kde sú zachované základy slovanského chrámu sv. Klimenta. V nedeľu, na záver tohto vydareného stretnutia bohoslovov

celebroval vo Velehradskej bazilike slávnostrnú sv. omšu Ján Graubner arcibiskup olomoucký.

Dňa 12. októbra sa konal v Prešovskej Mestkej hale Evanjelizačný seminár, ktorého ústrednou témou bolo: "Vnútorné uzdravenie - predpoklad úspešnej evanjelizácie." Na tomto seminári sa zúčadtnili aj niektorí naši bratia bohoslovci. Prednášateľmi boli dominikánsky kňaz - evanjelizátor - P. Michael Marsch z Nemecka a Mrs. Kim Catherine Kollinsová pochádzajúca z Mexika.

slova bol prítomný Jeho Svätošť Ján Pavol II., ktorý sa zúčastneným prihovoril v homílii. Na spiatočnej ceste dôležitú zastávku tvorila návšteva chrámu sv. Marka v Benátkach.

Poslednú októbrovú stredu (30. 10) sme išli domov spomínať spolu s našimi rodinami na našich zosnutých príbuzných, ktorí nás predišli do večne blaženosti. Návrat do seminára bol 3. novembra.

V piatok 8. 11. v popoludňajších hodinách na Prešovskej "Marakane" (ihisko ZŠ Kúpeľná) konal futbalový zápas: Prváci - Výber seminára. Prvé minúty slubovali zaujímavý futbal hlavne vtedy, keď prváci dokázali vyrovnať na 1:1. Avšak Výber, ktorý je tohtoročný víťaz pohára teologických fakúlt musel zachovať tradíciu. Výsledok bol neprekvapivý. Pre koho? To sa dozvie-te, ak si prečítate strhujúce dianie tohto zápasu na str. 39.

9. - 10. 11. 1996 sa konala mesačná duchovná obnova. O. špirituál Ján nás svojimi prednáškami na tému "Duchovný život" povzbudil a osvetlil cestu na ktorú nás povolal Pán.

V dňoch 23. 10. - 29. 10. sa zúčastnila 40 členná skupina bohoslovcov duchovnej púte do večného mesta - Ríma. Hlavným cieľom bola účasť na svätej liturgii sv. Jána Zlatouštého v bazilike sv. Petra ktorá sa konala pri príležitosti osláv 350. výročia podpisania Užhorodskej únie. Liturgiu celebroval Judson Procyk arcibiskup Pittsburský. Na bohoslužbe

Šiesty ročník festivalu Duchovnej piesne v Snine sa konal 10. 11. 1996. Zúčastnilo sa na ňom trinásť zborov, medzi ktorými bol aj náš zbor Sv. Romana Sladkopevca. Tento festival mal aj medzinárodné zastúpenie v podaní zborov susednej ukrajiny, ale i ďalekého Chorvátska.

V stredu 13. 11. sa náš zbor sv. Romana Sladkopevca svojím spevom zúčastnil na otvorení výstavy akademického maliara Mikuláša Klimčáka v galérinej časti vlastivedného múzea v Prešove. Táto výstava je prierezom jeho doterajšej tvorby.

“Spondeo et policeor” týmito slovami prváci, bohoslovci aj laici na pôde GrkBF UPJŠ pred veľkým kancelárom fakulty Mons. Jánom Hirkom, dekanom ThDr Františkom Janhubom, prodekanom a tajomníkom fakulty súhlasili a zaviazali sa dodržiavať akademické povinosti. Týmto aktom sa stali riadnymi členmi akademickej obce našej fakulty. Slávnostná imatrikulácia sa uskutočnila 14. 11. 1996.

Už po siedmy krát úvodný koncert Festivalu sakrálneho umenia v Košiciach patril zborom bohosloveckých fakúlt. Tohto roku už

okrem tradičných účastníkov: Zboru pravoslávnej fakulty z Prešova, Schola cantorum zo Spišskej Kapituly a nášho zboru Sv. Romana Sladkopevca, na ňom zúčastnila i hudobná skupina Ester. Festival trval od 17. - 24. novembra.

Deň 21. november sme všetci túžobne očakávali. Bol to deň posviacky nášho seminára. Akt posviacky vykonal o. sídelný biskup Ján Hirka, za prítomnosti predsedu biskupskej konferencie Slovenska o. Rudolfa Baláža banskobystrického biskupa, o. Alojza Tkáča arcibiskupa košického, pána prezidenta Michala Kováča jeho manželky Emílie Kováčovej, jeho sprievodu a ostatných vzácnych hostí.

Dňa 25. 11. 1996 sa konalo na našom seminári privítanie bratov prvákov, spojené s ich predstavovaním sa všetkým bohoslovcom a predstaveným seminára. Toto privítanie, ktoré bolo humorne ladené pripravili bratia druháci, ktorí aj touto cestou dakujú “sponzorovi večera firme ŠUP - ŠUP a.s.” za poskytnutie fúrika na toto veľkolepé podujatie.

Tohtoročné duchovné cvičenia sa niesli v duchu: “Povolenie ako dialóg - iniciatíva Boha a odpoved človeka.” Vykonali sme si ich 28. 11. - 1. 12. 1996 pod vedením o. špirituála Jána Závackého. Počas nich sme sa zamýšlali nad úplným nasledovaním Krista v našom živote, nad darmi, ktoré sme dostali od Boha pre jeho nasledovanie a nad úlohou Márie v tomto nasledovaní.

bratia Pavol, Martin, Pavol a Fero

BYSTRÁ 1996

Už po piaty raz sa počas letných prázdnin uskutočnilo diecézne stretnutie mládeže. Po Ružíne a Juskovej Voli malo tú česť pojať pod svoje strechy mladých, ktorí chcú svoj život žiť s Ježišom Kristom a jeho Cirkvou, rekreačné stredisko Bystrá pri Humennom

Tak ako po minulé roky, aj toto stretnutie bolo organizované v dvoch turnusoch: 12.- 16. augusta (pre starších) a 19.- 23. augusta (pre mladších).

Slová - "Cirkev - jedno srdce a jedna duša..." - boli ústrednou myšlienkou celého stretnutia. Táto téma bola rozvrhnutá do troch podtém: Cirkev v Starom zákone, Novozákoná cirkev - Cirkev a moje miesto v nej.

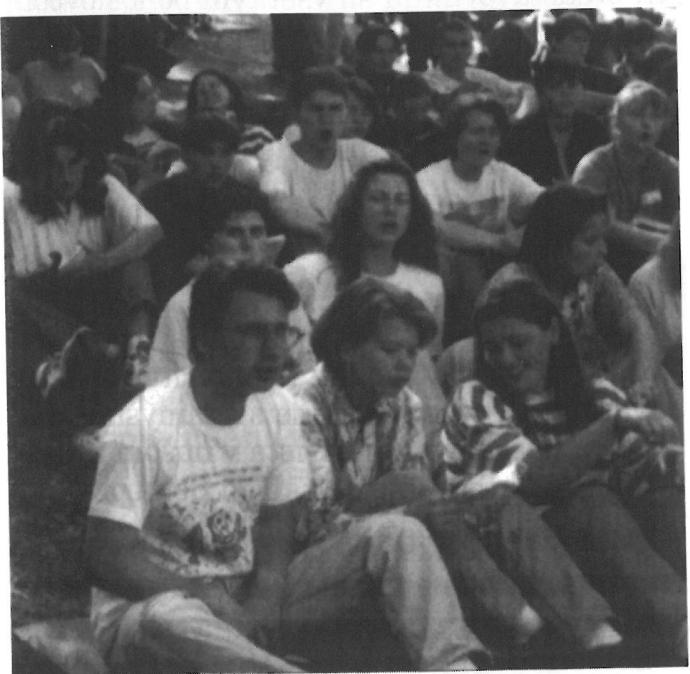
Prečo vlastne sme sa zaobrali Cirkvou? - Dnes totiž mnohokrát počujeme slová: "Boh-áno; Cirkev-nie." Často i my mladí máme problém priať Cirkev. A vôbec, tohto roku na Slovensku prebieha duchovná

obnova na tému Cirkev. Aj my mladí chceme byť odpovedou na výzvy našich otcov biskupov.

V skupinkách sme spolu rozvádzali témy a dotkli sme sa i vecí, ktoré bolia nás, Cirkev a hlavne tento svet, ako napríklad: rozvodovosť, drogy, nenarodené deti ... Uvažovali sme i o vnútre Cirkvi, a o rôznych náboženských hnutiach, ich prínose, ale i chybách. Porozmýšľali sme aj nad tým, kde je naše miesto v tejto božsko-ľudskej ustanovizni. Mnohokrát sa nám stane, že i my sami sme na škodu cirkevnému spoločenstvu, keď si myslíme, že my z Cirkvi máme len brať, máme z nej len čerpať. A dávať jej už nie je naša starosť. Ba práve, ak máme byť jedna duša, máme i dávať našim bratom a sestrám z toho náš-ho srdca, ktoré má byť jedno s inými. Mali by sme zahubiť to svoje "JA" a priznať si tu svoju pýchu, ktorou len škodíme sebe i druhým. Z týchto prežitých dní v Bystrej určite máme čo čerpať pre naše všedné dni.

Na záver by sme chceli podakovať všetkým kňazom, ktorí boli na tomto stretnutí. Pán Boh zaplať o. Milanovi Mojžišovi, ktorý toto všetko viedol ako Mojžiš Izraelský národ, o. Štefanovi Kerul-Kmecovi, o. Petrovi Sabolovi, o. Jánovi Karasovi, o. Lubovi Petrikovi, o. Mirovi Bartošovi, o. Jánovi Lemešovi a iným, ktorí sa na toto stretnutie prišli pozrieť alebo aj niejako pomohli. Toto podakovanie patrí i zamestnancom rekreačného strediska, všetkým sponzorom, dobro-dincom a taktiež i vám všetkým, ktorí ste sa naňom zúčastnili. Dúfame, že na budúci rok sa opäť spolu stretнемe, či už v Bystrej, alebo niekde inde.

šéfredaktor

Našli ste sa?

Máte záujem o Spevniček z Bystrej?
Neviete, ako sa k nemu dostat?
Pomôžeme Vám!

Poštovou pokážkou zašlite na adresu:

Juraj Gradoš
Spolok biskupa P. P. Gojdiča
Sládkovičova 23
080 01 Prešov

sumu 20 Sk/ks.

Spevničky Vám doručíme poštou.

Pozor! Platí len do vyčerpania zásob!!!

**BYSTRÁ
1996**

“Čo sa zmenilo v tvojom živote po stretnutí na Bystrej?”

S toutou otázkou sa naši redaktori vybrali k laickým študentom a bohoslovcom na našej fakulte. Na začiatku boli študenti touto otázkou zaskočení a nevedeli nájsť vhodné slová. Položením ďalších otázok: "Čo ťa osloviло na stretnutí? Aký máš pohľad na stretnutie po čase, ktorý uplynul?" - sa niektorí oslovení v dialógu rozhovorili a iní rozpisali.

Čítajte ako priami účastníci prežívali stretnutie a ako to dnes s odstupom času prežívajú vo svojom vnútri.

- Na stretnutie mládeže v Bystrej sme sa veľmi tešili a boli sme plné očakávania. No v kútku srdca sme sa aj trochu báli, lebo nás čakala úloha animátorov. Bola to

prvá skúsenosť ako viesť a mať zodpovednosť za toľko mladých ľudí. Tento strach a všetky obavy sme vložili do rúk Pána a verili sme, že On sa postará. Každý deň sa niesol v znamení určitej témy.

- Práca v skupinách spočívala v reakcii mladých na pripravené slovo kňazov. Milo nás prekvapil ich záujem diskutovať o nich.

- Každého z nás povzbudili ozveny na prežitý deň. Mladí sa dokázali podeliť so svojimi starosťami, ale i radošťami, ktoré prežili s Ježišom. Uvedomili sme si, že niektoré skutočnosti, ktoré vnímame ako samozrejmosti, sú pre nás darom od Boha. Či už sú to zdravé ruky, nohy, naši rodičia,

kamaráti. Všetci sme mali hrejivý pocit, ked sme spolu stáli pred oltárom a spevom sme chválili Pána. Domov sme si odnášali množstvo skúsenosti, zážitkov, nových priateľov. Naplnené Svätým Duchom sme odchádzali s predvazatím rozdávať radosť ostatným v našich farnostiah.

- Bola tam perfektná atmosféra, cítila som Ježiša, ktorý bol uprostred nás. On bol tým spojivom, ktorý všetkých mladých zjednotil.

Alenka

- Na Bystrej som mohla opäť zažiť, čo je to Cirkev. Cítila som, že sme naozaj boli jedno srdce a jedna duša.

Lenka

- Zážitky z Bystrej sú jednými z mojich najkrajších, ktoré som zažila cez prázdniny.

Vytvorili sme výborne spoločenstvo, z ktorého bolo cítiť prítomnosť Svätého Ducha. Všetci sme si boli blízky, ako keby sme sa už veľmi dlho poznali.

Aj prostredie bolo super - v lese, v prírode, kde som mohla zabudnúť na problémy, a kde som sa mohla odreagovať a uvoľniť.

Najviac ma dojali príbehy (vlastné skúsenosti), ktoré mladí rozprávali. Pri nejednom mi vyhŕkli slzy. Vlastne uvedomila som si, že ten môj kríž nie je až tak ľahký, ako tie, ktoré možno majú ostatní. Obdivujem tých, ktorí takto vystúpili a podelili sa s nami o to, čo Pán pre nich robil.

V Bystrej som bola prvý krát, no veľmi sa mi tam páčilo a chcela by som tam prísť aj o rok.

Nemenovaná

- Z môjho pohľadu ako vedúceho skupiny som mal pred týmto stretnutím menšie obavy, ako to všetko dopadne. Ako každý, aj ja som mal určité predstavy o priebehu, ale narastaním času sa mi to pred očami menilo. Každý večer som bol plný chvály a vdakys Bohu za to, ako ten ktorý deň dokázal v nás naplniť. Samozrejme, že prišli aj problémy, niekedy aj smútok na tvári, ale to všetko vo mne prevýšila

ohromná radosť a nadšenie všetkých mladých, tam prítomných. Sám Ježiš nás povzbudzuje k tomu, aby sme už nežili pre seba, ale skôr mysleli na svojho blízneho, hoc to stojí určitú obetu i bolest. No o to je väčšia je radosť darcu, ak vidí, že i druhí sú šťastní. Ešte raz vdaka Bohu za krásne prežité chvíle s Ním v spoločenstve bratov a sestier, ktorí boli naozaj jedno srdce a jedna duša.

Martin

- Na takomto stretnutí som bol po prvýkrát a hned ako vedúci skupiny. Bol to týždeň plný radosti a aj napriek kvapkám dažďa, každý mal na tvári úsmev. Ten úsmev si všetci odnášali do svojich domovov. Si doma, rozdávaj! Dávaj štedro, ved si všetko dostať od Pána. Trápenie, bolest a úsmev stratí na kráse. V tej chvíli nádej nestrácaj ver Ježišovi a Jeho láska ti úsmev navráti. Radosť, lásku rozdávaj, nech celý svet sa raduje. Ježiš nás miluje.

Palko

- Prvý krát som bol vedúcim skupiny na takomto podujatí v Bystrej. Tam som vlastne pochopil aká náročna úloha môjho života je predomou. Hlásať Krista nie len slovami, ale hlavne skutkami. Páčilo sa mi tam množstvo mladých ľudí "rovnakej krvnej skupiny" ako sa dokážu zábavať i modliť, ako dokážu spolucítiť i radovať sa s ostatnými.

Pavol

- Na toto stretnutie som išiel plný očakávania, či ja na Bystrej bude taká atmosféra ako na Juskovej Voli. No cítil som sa tak ako na predošlých stretnutiach. Zo všetkých mladých sŕdc som cítil prenikavú lásku Kristovu a radosť z tej lásky, ktorú prejavovali tiež aj navonok. Niekoľko by mohol povedať, že často pršal dážď, ale bola to skôr milosť božia, ktorá v podobe kvapiek dažďa padala na zem a posväcovala nás. Budme vďační Pánu Bohu, že nám uštedril toľko milosti a lásky, lebo teraz ju môžeme štedro rozdávať všetkým ľuďom.

Ferko

Anketu pripravili redaktori.

Svedectvo

Je mnoho spôsobov ako ohlasovať evanjelium, slovo Božie alebo zázrak. Každý, kto koná takýto skutok má na to vlastný recept. Jeden rád spieva, iný maluje, další ho šíri slovom či písmom. Písmo bolo a je mojou slabšou stránkou. Cez to všetko vám chcem porozprávať alebo opísat svoj príbeh, v ktorom učinkovala Božia moc. Hovorí sa, že u Boha nie je nič nemožné a ja to môžem len a len potvrdiť. Pretože v mojom živote sa udial zázrak.

Prvého mája 1994 som mal epileptický záchvat. Nerátam, kolko ich bolo. Nemal som ich však málo. Rodičia i stará mama skúšali kde čo, len aby pomohli svojmu synovi zbaviť sa "pliagy" zvanej epilepsia. Dávali slúžiť liturgie, navštívili so mnou množstvo vychýrených liečiteľov, ktorí mali "pozitívne výsledky" v liečbe epilepsie, lekárov už nepočítajúc. A nič. Už som ani nedúfal, že v mojom živote môže nastat nejaký obrat, zmena, aj keď vo večernej modlitbe nechýbala prosba: "Bože uzdrav ma, skoncuj s touto chorobou, ktorá sa so mnou vlečie už desať rokov." No odpoved sa akosi nechcela dostaviť.

V spomínanom roku som nastúpil do prvého ročníka na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte v Prešove, kde som prišiel do kontaktu s charizmatikmi, o ktorých som predtým vela nepočul. Tu je tiež potrebné spomenúť, že aj moje návštevy v Cerkvi neboli časté. Prichádzal som k Pánovi iba vtedy, ak ma niečo sužovalo alebo som niečo potreboval. A práve túto skupinku veriacich mladých ľudí som oslovil a poprosil o pomoc, vyrozprával som im moju "story" a oni my prislúbili pomoc. V októbri 1994, nepamätám sa na deň, kedy sa to stalo, prišli za mnou s výzvou: "Dnes sa budeme nad tebou modliť, ak chceš príď!" Mohol som takúto ponuku odmietnuť? Nemohol! V jednej izbičke na internáte, už bolo všetko pripravené, nasledovala "úvodná inštruktáž" čo mám robiť a šli sme nato. Vydali sme sa skrz modlitieb k najlepšiemu Liečiteľovi. Modliaci sa ma klačiaceho obstúpili a začalo to. Spoločne sme sa začali modliť k Pánovi, pozorne som načúval ich modlitby

v rôznych jazykoch, s tým som sa dovedy nikdy nestretol, o dare výkľdu už ani nehovoriac. Po istom čase sa mi samovoľne zdvihli ruky do znaku križa, zaklonila hlava a začalo mnou čudesne lomcovat. Tento pre mňa nezvyčajný stav trval približne 10 minút. A od tej chvíle prešli viac než dva roky a na mojom zdavotnom stave došlo k výraznému zlepšeniu, nastala zmena aj v liečebnom postupe, čo svedčí o niečom. O zázraku v mojom živote. Ježiš žije! A koná zázraky v živote každého z nás. Mnohokrát sa zdá človeku, že slová Pána Ježiša: "Proste a dostanete", sa nenaplnia, neuskutočnia, čo je zapríčinené našou malou vierou. Pán vie, čo potrebuješ a pozná spôsob ako a kedy ti má naordinovať, tú ktorú vec.

Brat, sestra, tento príbeh ako jeden z mnohých zaznel na 5. ročníku celodiecézneho stretnutia gréckokatolíckej mládeže v Bystrej. Nech sa ti tento zážitok s Ježišom stane mostíkom k nášmu "majstrovi", ktorý nám v každej situácii podáva pomocnú ruku.

Len proste a dostanete!

Viktor Gulič

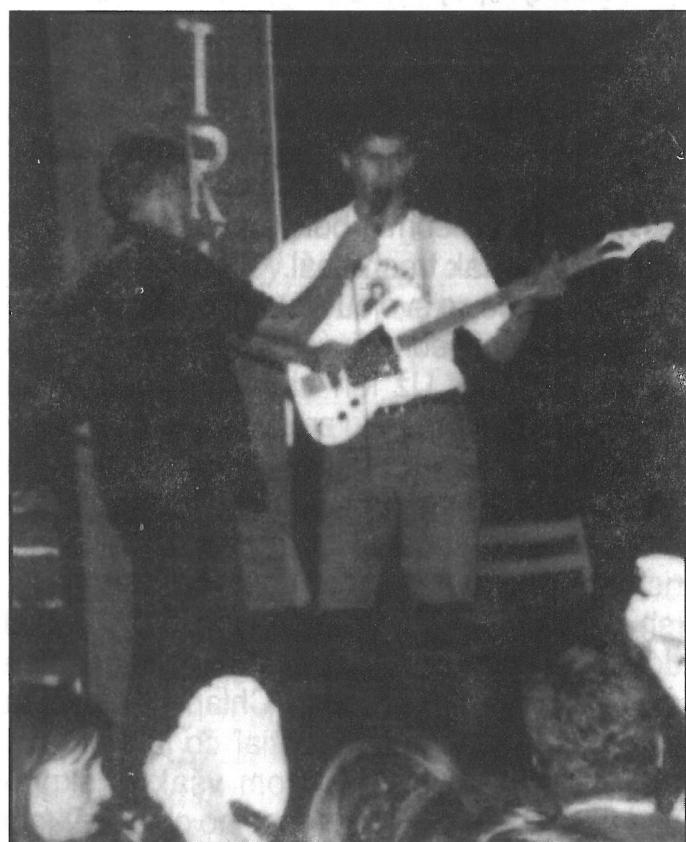
Koncert bohosloveckej hudobnej skupiny

Anastasis

Kde? Kedy? Tu je odpoveď:

Je streda. Naoko normálny deň, ako jeden z mnohých, no predsa trošku nezvyčajný - plný prekvapení. Možno, že nie všetci vedeli (niektorí azda tušili) no niektorí isto vedeli, že večer má byť koncert bohosloveckej hudobnej skupiny ANASTASIS. Totiž jedni z tých, čo im to bolo známe sme boli i my - členovia tejto skupiny. Som jedným z nich. Chcem všetkým tým, ktorí sa tohto stretnutia nezúčastnili, ale aj tým, ktorí tam boli (lebo tiež o tom nevedia) v týchto riadkoch priblížiť a vypovedať, aké veľké veci nám v ten deň (hlavne večer) urobil Boh.

Už od rána bolo v nás napätie, ako to všetko vlastne dopadne. Prvý z problémov, ktorý sa vyskytol, bol ten, že už včera (v utorok) nám vplyvom nežiaduceho dažďa a trošku nezodpovednosti zhorel adaptér k mixu. Čo teraz!? Skúšali sme všetko možné. Od adaptéra k volkmenu a pri ňom sme aj skončili. Ale po niekoľkých prepojieniach a skúškach na našu radosť to fungovalo. Pán sa postaral. Lenže s týmto adaptérom by koncert nebolo možné uskutočniť. Preto hned ráno odišla "záchranná služba" (chlapci) do nedalekého - jediného veľkomesta našej záchrany - Humenného, aby sa pokúsili dať neposlušný adaptér opraviť

nejakému odborníkovi, alebo zohnať iný. Opraviť sa ho nepodarilo, ale sme vdľační jednej hudobnej skupiny, ktorá nám žiadúci adaptér dala. Vlastne iba požičala. Znova sa Pán o nás postaral.

Poobede (mysliac si, že už máme všetko) začali sme technické prípravy v kinosále, hlavne na javisku. Uzatvorili sme sa dnu do sály s nápisom na dverách: Prísny zákaz vstupu! Prípravy prebiehali až na malú nervozitu, ktorú nemožno v takomto prípade vylúčiť, myslím, že celkom dobre. V stredoškolskom hodnotení dobre = 3. Každý nástroj má svoje miesto. Harmonické usporiadanie je tiež veľmi dôležitá a má svoje čaro. Chlapci si nalaďili gitary a ostatné nástroje a upravili k tomu prisluhajúci hudobný aparát. Ja som s ladením a pripravovaním svojho nástroja nemal veľa problémov. Vlastne žiadne. Celá moja manuálna práca a námaha spočívala iba vo vybrati si tamburíny z obalu a uložení na stojan. No Boh aj na mňa milostivo zhliadol a zoslal mi kríž, ktorý som vôbec nečakal. Po technickej stránke bolo všetko pripravené. Hlasy už od pondelka tiež dobre naladené. No a teraz!

Týždeň pred týmto stretnutím som sa telefonicky spojil a dohovoril s o. Jozefom Zorvanom, aby prišiel na Bystrú - konkrétnie na náš koncert ako kazateľ Božieho Slova - a aby naše piesne sprevádzal hovoreným slovom. Prisľúbil mi, že príde. Avšak ak by nemohol prísť, musel by som si niečo pripraviť ja. No nemusel som a bol som aj rád, pretože som sa toho tak trochu bál. "Vedľ predsa čaká ma dosť práce so svojou skupinkou a tiež rôzne prípravy počas jednotlivých dní", povedal som si. Je 16^{oo} hod. Už len niekoľko hodín pred našim vystúpením. A tu zrazu nikým nečakaný telefónat. Otec Jozef mi z domu oznamuje neistú vetu: "Neviem, či prídem." A tu sa začala moja krízová cesta. Hovorím mu, že ja nič nemám pripravené, nech robí, čo sa len dá, len aby prišiel. Týmto telefonátom diabol zasial do môjho srdca pochybnosť, nervozitu a strach o to, ako to všetko dopadne. Chlapci a dievčatá sa pokojne prechádzali, zatiaľ čo ja som mal hlavu plnú starostí. Mal som však aj skrytú nádej, že sa tu otec Jozef onedlho objaví. Okolo 19^{oo} hodiny som mu pre zmenu zavolal ja. Problém, ktorý sa nášmu kazateľovi vyskytol, ešte stále neboli vyriešený a vyzeralo to byť beznádejné. Lebo keby sa aj náhle vyriešil, cesta autom na Bystrú by mu trvala poldruha hodiny a my sme mali o krátku chvíľu začať

koncert. Preto mi narýchlo povedal do telefónu niekoľko myšlienok a dobrých rád a povzbudil ma, aby som sa nebál. Medzi tým prišiel pomocný biskup o. Milan a vonku sa s ním začala spoločná beseda. Vtedy už vediac, že všetko je na mne, nemal som veľa času. A ten ubiehal veľmi rýchlo. Narýchlo som zbieran slová a vety, ktoré by som potom mal povedať. Videl som svoju slabosť a bezmocnosť a jedinou mojou útechou a nádejou mi bol v tej chvíli iba Boh. Jemu som zveril všetko.

Dlh očakávaná chvíľa nadišla. Stretnutie s otcom biskupom sa skončilo a všetci sa nedočkavo presunuli do budovy, aby videli a počuli, čo ešte nevideli a nepočuli. Koncert sa začal. Nálada a atmosféra bola perfektná. A moja krízová cesta sa pomaly končila. A bolo mi treba už iba zomrieť. V tú pravú chvíľu mi Pán otvoril ústa a vložil do nich svoje slovo, ktoré som cez jeho milosť mohol zvestovať a ohlásiť Vám jednu radostnú správu, že Ježiš nás (napriek všetkým hriechom) miluje takých, akí sme. A ja sám som pocítil jeho Lásku a povzbudzujem všetkých vás k tomu, že sa oplatí spoľahnúť na Noho. A toto moje rozprávanie zakončím vetou z piesne nám všetkým známej: "Zlož svoju starosť na Pána a On sa už postará."

"Kazateľ" Miki

Zábery sú použité z Celoeparchiálneho stretnutia mládeže v Bystrej - priamo z koncertu skupiny Anastasis /archív redakcie časopisu/.

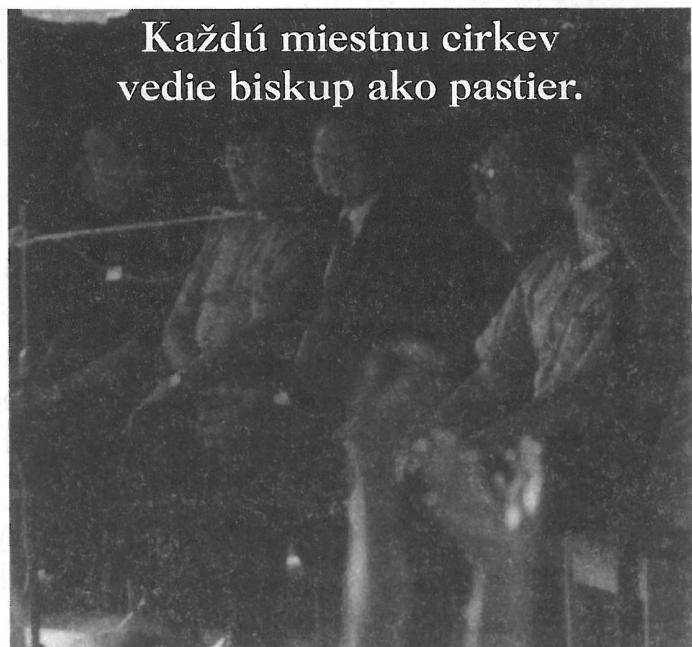
Cirkev ako spoločenstvo

Na stretnutí, po ktorom by vlastne Cirkev už mala byť aspoň medzi mládežou pevnejším jedným telom a jednou dušou, odznela v kope otázok aj jedna o zmysle a postavení Cirkvi v súčasnosti. Prehľadom v spektre aktivačno - motivačných vlastností pôsobí veta, že Boh stvoril človeka komunikatívneho a spoločenského. Mimochodom, tento výrok je úvodom smerodajného letáčika na túto tému.

No situácia je krutá ako slová Andreja Žarnova, že niekedy aj dobrý človek je stratený v šerom obraze antény. To je ten pravý ciel zbaviť sa konvenčnosti a závislosti. Krutejšie sú však slová jednej slovenskej piesne, nech si ľudia už konečne vstúpia do svedomia, lebo jeho cena je dnes hrozná. To je ten trend. Utekáť pred jednou závislošťou vrámci "gordického uzla" za ďalšou.

"Verím v Boha, ale Cirkev sa mi nepáči! Cirkev nie!" Názory mnohých mladých ľudí presvedčených o sebe a dostatočnej hĺbke svojej viery, ktorá sa ozýva často len vtedy, keď sa topíme v "kaluži" pozemských problémov. Boh je zaujímavý len keď "prihára". V takýchto situáciach sme naozaj úprimní. Vtedy si pamäť spomenie aj na verš zo žalmu: "Vzývaj ma v čase súženia, ja ťa ochránim.", či verš z Jánovho evanjelia: "Ak ma budete prosiť o niečo v mojom mene, ja to urobím.". Za všetky preukázané dobrodenia treba ďakovať Pánovi. S vďakou, keď je už všetko v pohode, je to už ľahšie. No niekedy sa naozaj prejaví nejaká, tá vďačnosť. bohu sa páčia naše súkromné modlitby za seba a pre seba. Ale určite by bol radšej, keby sme ich realizovali v spoločenstve. Harmonický život v ňom ako jeden zo spôsobov vďaky. Duchovnou krátkozrakosťou sa nazýva chápanie Cirkvi len ako spoločenstva

Každú miestnu cirkev vedie biskup ako pastier.

určitej hodiny v dni, počas ktorej sa slávi Eucharistia. Do názorov mnohých mladých sa zabudovalo presvedčenie, že prostredníctvom kresťanského spoločenstva sa nedá robiť nič zaujímavé, len stále byť pohrúzený v modlitbe. Spoločenstvo však nie je len modlitba. Je to vrcholný dynamizmus. Všetky praktické zložky života, všemožné záujmy, činy, v ktorých však cítiť prítomnosť Krista.

"Veriť v Krista však znamená prijať Cirkev!" Mladežnícke zbory, akadémie, festivaly, koncerty, túry do prírody, futbal, volejbal,... a dokonca aj diskotéky. Sú to akcie, ktoré neodporužujú kresťanskému životu, žiadajú si spoločenstvo. Ono má iba jedinú podmienku: aby sme si vo všetkých svojich krokoch uvedomili potrebu prítomnosti Krista. Vedieť prejaviť lásku vo všetkom, aj nie k práve sympatickým ľuďom, je základom úspechu a jedinou možnosťou doby a spásy.

J. Krupa

NOVÉ ŽIVÉ KAMENE SEMINÁRA

Ako každý rok, tak aj teraz sa v seminári objavili nové tváre našich mladších bratov, aby zaplnili prázdne rady po minuloročných piatakoch. Neprišlo ich však len tridsať, koľko bolo piatakov, ale o päťdesiat percent viac - teda rovných štyridsať päť nových adeptov pre Kristovo sviatostné kňazstvo.

Stalo sa už tradíciou, že pred nástupom do seminára sa prváci zídu, spoznávajú sa a snažia sa "vpasovať" do seminárskeho poriadku a života. Nie je to ľahké, ale dá sa to. Získavajú základné "informácie" o starších bratoch, ktorí postupne sa s nimi spoznávajú. Ale kto si môže hneď na prvýkrát zapamätať štyridsať päť nových tvári, mien a charakteristík. Ten je dobrý v tom, iný v niečom inom. A v seminári, tak ako na stavbe, sa zíde každý kameň, len treba vedieť, kde ho dať - či nad okno, či do múru, základu, alebo na uhol.

Pre lepšie spoznanie sme pre nich hneď po duchovných cvičeniach pripravili krátky test. Z neho sme získali tie najzákladnejšie poznatky o týchto nových kameňoch seminára, ako sa volajú, s kadiaľ pochádzajú a kde boli pred prijatím do tohto inštitútu. Neodpustili sme si ani uštipačnú otázku, ktorá im robila najväčšie problémy, a na ktorú dlho odpovedali: "Čo očakávaš od seminára?". Ich odpovede sami o sebe dávajú tušiť, aké zrelé je v nich povolanie, múdrost a Kristov duch.

Po tejto prepadoveke sa odohrala ešte jedna - spoločná fotografia. Ten rámus okolo nej - ale stála za to. Možno niektorých z nich poznáte. Či áno, alebo nie, prosíme vás - modlite sa za nich.

redaktor

Alexander Andrejko

Svidník
Gymnázium Svidník

Svoj druhý domov, do ktorého ma povolal Pán. Spoznávanie Boha a jeho lásky, ktorou nás nekonečne miluje a naplňovanie hlasu: "Pod za mnou", ktorým ma volá do svojich služieb.

Rastislav Baka

Šarišský Štiavnik
Gymnázium Svidník

Vnútorný - duchovný vzrast - rozkvet pre kňazské povolanie a trvalú pripravenosť konáť Božiu vôľu a prijímať denno-denne Božie milosti i kríže.

Vojtech Boháč

Sabinov
Gymnázium sv. T. Akvinského Košice

Dobrú prípravu - duchovnú: pre život v kňazstve a praktickú: pre pôsobenie vo farnosti.

Radoslav Boroš

Lastovce
Železnice Slovenskej republiky Michaľany

Vzrastanie po duchovnej a teologickej stánke. Pomalými, ale istými a pevnými krokmí ísť za Pánovým slovom, hoč to bude cesta úzka a trnistá. Ak som vošiel do Pánovej brázdy, musím ísť za svojim cieľom a neotáčať sa.

Dušan Cipka

Milhostov
SPŠ - potravinárska Trebišov

Chcem, aby mi život v seminári pomohol k ohlasovaniu pravdy Božej.

Pavel Černický

Šarišský Štiavnik
SOU - strojnícke Svidník

Radosť v Pánovi, lásku k blížnemu, vieru v Boha.

Peter Čintala

Úpor
Gymnázium Trebišov

Chcem sa tu formovať a žiť láskou k blížnemu. Seminár je dobrým formačným miestom pre telo a dušu i pre budúce povolanie. Povolanie, ktoré sme dostali do kolísky. Povolanie kňaza - hlásateľa Božieho slova.

Ján Čupalka

Sečovce
SPŠE Michalovce

Viera. Nádej. Láska. Najväčšia z nich je láska. Ak seminár dokáže vo mne upevniť tieto tri čnosti a hlavne tú poslednú, stanem sa snáď tým, čím ma chce mať On.

Jozef Fabišík

Rozhanovce
Gymnázium Košice

Do seminára som prišiel so zapálenou túžbou po kňazstve. Túžim sa tu formovať hlavne po duchovnej, ale aj telesnej stránke. Aby som roky, ktoré tu prežijem využil dobre nie len pre seba, ale aj pre veriacich, ku ktorým prídem ako ich pastier duší.

Miloš Galajda

Nižný Hrušov

Gymnázium Vranov n.T.

"Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách, ale bude mať svetlo života." (Jn 8,12) Chcem sa tu naučiť chodiť s Pánom a neustále žiť vo svetle.

Slavomír Gallík

Sečovce

Gymnázium Sečovce

Od seminára očakávam sprostredkovanie cesty ku kríazstvu, a že ma Ježiš Kristus bezpečne priviedie k tomuto cielu.

Peter Gavaľa

Humenné

GUP - veľkosklad potratín Humenné

Do seminára som prišiel len s jedným cieľom, stať sa kríazom - Ježišovým služobníkom.

Marcel Gecej

Košice

Gymnázium Košice

Od života v seminári očakávam, že skrze Božie milosti a modlitby celej Cirkvi, naša eparchia získa ďalšieho horlivého kríaza.

Peter Hatrák

Nový Ruskov

SPŠ - poľnohospodárska Michalovce

Že mi dá Boha vo väčšej mieri. Čo viac si môžem priať? To vie iba sám Boh, ktorý všetko pozná a riadi. Úplne sa mu oddávam do rúk.

Jozef Havrla

Zemplínska Teplica

SOU - stavebné Michalovce

Vnútorné zdokonalenie sa vo viere.

Andrej Hornyák

Čičarovce

Gymnázium Veľké Kapušany

Som veľmi šťastný, že môžem byť v tomto seminári. Je to mimoriadny dar od Boha, že ma v takom hriešnom, bezbožnom svete povolal. S pomocou predstavených by som sa chcel stať dobrým, svätým, užitočným kríazom pre našu Gréckokatolícku Cirkву. Svoje vedomosti a talenty by som chcel počas piatich rokov znásobiť.

Ondrej Hricuta

Kráľovský Chlmec

SOU - energetické Veľké Kapušany

Rád by som sa stal jedným z tých, ktorí pomáhajú poznáť a priať Božiu lásku. "Páne, nauč ma svojim pravdám."

Ján Hromo

Hažín n./Cir.

Gymnázium Humenné

Chcem spoznať Ježiša a s ním žiť.

Pavol Chanát

Bardejov
Gymnázium Bardejov

*Aby mi pomohol
dokonale sa pripraviť na
kňazské povolanie.*

Martin Chudík

Bogliarka
Gymnázium Bardejov

*Očakávam, že ma
dokonale pripraví pre
život kňaza.*

Pavol Imrich

Kusín
Pracoval som v stanici
opatrovateľskej služby v
Michalovciach

*Chcem sa naučiť čo
najviac žiť s Božím
slovom a byť pokorný.
Ved Ježiš je naša nádej,
lásk a sila a len on nám
môže pomôcť preklenúť
sa cez všetky križe života.*

Peter Ilko

Sečovská Polianka
Gymnázium Vranov n.T.

*Chcem sa započúvať do
Pána a žiť tu podľa jeho
vzoru. Moje motto: "Ak
nie si povolaný, pričiň
sa, aby si povolaný bol."*

Stanislav Jalčák

Humenné
SOU - služieb, ONDV
Humenné

*Že všetci bratia
vytvoríme jednú rodinu
(jedno srdce a jednú
dušu).*

Rastislav Janičko

Fulianka
FOŠ - TU Prešov

*Seminár je pre mňa
novou školou -
Pánovou. V seminári sa
chcem naučiť počúvať
Pána a ohlasovať jeho
slovo. "Chodte a
ohlasujte slovo Pánovo."*

Patrik Jurko

Kazimír
Gymnázium
sv. T. Akvinského Košice

*Duchovnú formáciu pre
budúce kňazstvo.*

Igor Karaffa

Žilina
SŠPO Žilina

*Od seminára očakávam
upevnenie v Božom
povolení, svoj budúci
život, aby som vedel byť
sám voči sebe asketicky
a potlačiť svoje vlastné
Ja vierou a Božím
slovom.*

Martin Kostilník

Medzilaborce
SOU - chemické
Humenné

*Dobrú prípravu a
duchovnú formáciu na
cestu Kristovho kňazstva,
aby som mohol slúžiť
Bohu a ľuďom. "Da
budeš volať tvoja
Hospodi."*

Michal Krajňák

Závadka
Gymnázium

Do seminára som prišiel, aby som duchovne rástol, formoval sa pre kňazskú službu. Keď Boh dá a stanem sa jeho služobníkom, chcem ísť tam, kam ma vyšle, lebo ľudia v tejto dobe túžia po Božom slove. Chcem byť jeho ohlasovateľom.

Ján Krupa

Sečovská Polianka
Gymnázium Sečovce

Takú duchovnú formáciu, cez ktorú s Božou pomocou získam pevnú vieru, aby som raz v budúcnosti mohol byť dôstojným a pravdivým hlasateľom Božieho Slova.

Peter Malcovský

Drienica
Gymnázium Sabinov

Od seminára očakávam duchovnú formáciu a chcem sa stať dobrým kňazom, aby som mohol hlásať Božie slovo a rozdávať Lásku medzi ostatnými.

Matúš Marcin

Vybuchanec
Gymnázium Michalovce

Dúfam, že zo mňa vychová svätého kňaza, ktorý sa bude páčiť Pánu Bohu a zvestuje meno Pánovo dušiam, ktoré to najviac potrebujú.

Martin Mihalčo

Michalovce - Topoľany
Gymnázium Michalovce

Rast svojho povolania pomoc pri svojom posvätcovaní a zdokonaľovaní sa, aby mi ukázal tú správnu cestu ku Kristovmu kňazstvu.

Martin Mihalčo

Sady n./Torysov
Gymnázium Košice - Šaca

Hľadal som pokoj. Tu som ho našiel, v Ježišovi Kristovi. A raz, keď Pán Boh dá, budem sa s ním deliť so svojimi bratmi vôkol seba. Ježišu, tebe žijem, Ježišu, tebe umieram, Ježišu, tvoj som v živote i po smrti. Amen.

Peter Mojzeš

Bratislava
Gymnázium Bratislava

Že zhorí ohňom Svätého Ducha, lebo náš Boh je stravujúcim ohňom.

Peter Nemčík

Cabov
SOU - Strojárske Trebišov

Od seminára očakávam upevnenie sa v nádeji, v láske a vo viere, aby to všetko čo mi tu dá Pán Ježiš Kristus som raz mohol ja dať iným vonku.

Peter Paľovčík

Michalovce
Gymnázium P.H.
Michalovce

Veľa. Hlavne že mi pomôže stať sa sväтыm kňazom.

Daniel Porubec

Veľaty

Gymnázium Trebišov

*Sláva Bohu, čest Márii,
kráľovnej krížstva za
nezaslúžený dar povolenia.
Teraz, keď som zakúsil veľkosť
Božej Lásy, nechcem kláňť
otázky ja, čo by som očakával,
ale pytať sa Teba, Bože, čo
očakávaš Ty odo mňa. Tu sa
mám snažiť žiť pre druhých,
byť otrokom lásky k Bohu i
 ľuďom. Pomôž!*

Blažej Rebják

Bežovce

Bol som doma.

*Posvätiť sa vo viere v
Ježiša Krista a stať sa
jeho učeníkom.*

Ján Rusnák

Poprad

bol som na zákl.
vojenskej službe

*Usmerniť svoj život k
dokonalosti - k Bohu.*

Vladimír Mikluš-**Sekera**

Svidník

Gymnázium D.H. vo
Svidníku

Od seminára očakávam, že
sa stanem Kristovým
krížom, svoju osobnú
zmenu, aby som sa naučil
lepšie chápať Ježiša, čo mi
hovorí a čo ma učí. Pane,
chcem kráčať po tvojich
cestách a plniť tvoru vôle.

Pavol Seman

Olejníkov

SPoŠ Sabinov

*Očakávam duchovnú
formáciu, získanie
správneho sebavedomia
a dosiahnutie svojho
cieľa - stať sa krížom.
Spoznať a plniť Božiu
vôlu. Naučiť sa milovať
 ľudí i Boha a dávať mu
1. miesto v svojom
živote.*

Rastislav Smetanka

Rokytovce

SPoOŠ Medzilaborce

Túžim, aby mi dal čo
najviac na ceste môjho
povolenia. Ďakujem Bohu
za to, že si ma vyvolil za
svojho služobníka. "A ty
chlapček, budeš sa volať
prorokom Najvyššieho:
pôjdeš pred tvárou Pána a
pripravíš mu cestu." (Lk
1,76)

Vladimír Starosta

Spišská Nová Ves

Gymnázium SNV

"A som si istý, že ten, čo
začal vo vás dobré dielo,
aj ho dokončí až do dňa
Krista Ježiša." (Fil 1,6)

Pavol Šujeta

Orlov

Gymnázium T.H.Š.

Prešov

*V seminári sa chcem
držať podľa tohto slova:
"Kto hovorí sám zo seba,
hladá vlastnú slávu. Ale
kto hľadá slávu, ktorý ho
poslal, ten je pravdivý a
neprávosti v ňom niet."
(Jn 7,18-19)*

Peter Vaško

Hlinné

SPŠE Prešov

V seminári by som chcel
načerpať dostatok
Sväteho Ducha, aby
som vo svojom ďalšom
živote mohol žiť Ježišove
slová: "Pokoj vám
zanechávam, svoj pokoj
vám dávam."

Bohoslovci strednej a východnej Európy na moravskom Velehrade

Spomienková fotografia s bývavým profesorom o. ThLic. Jiřím Novotným SJ

V posvätnom Velehrade blízko prvého seminára pre Slovanov, ktorý založil sv. Cyril, sa stretli seminaristi z Česka, Moravy, Slovenska, Poľska a Ukrajiny. Prvý deň bol poznamenaný formálnym aj neformálnym zoznámením sa účastníkov pri dobrov moravskom vínu. Druhým dňom sme sa pustili do práce. Vypočuli sme si dve prednášky. Prvá sa niesla v znamení ekumenizmu a predniesol ju Michel van Parjes, OSB, opát Benediktínskeho kláštora v Cheve-

tone, ktorého mnísi sa modlia za zjednotenie kresťanov. Poukázal na korene Európy. Vyzdvihol potrebu spoločenstiev. Spoločenstvo to nie je zotretie rozdielov, kde nie sú problémy. Tako je to uniformita, a nie spoločenstvo. Spoločenstvo je neustále, stále obrátenie sa k Ježišovi. Naučiť sa milovať Cirkev. Cirkev je ikona lásky, ktorá je medzi Otcom, Synom a Svätým Duchom. Je vzorom pre našu lásku, ktorú máme žiť my. Pomáhať si spoločne a navzájom niesť kríž - je

Mons. Ján Graubner

ten správny eku-menický postoj. Páter Marko I. Rupnik SJ zmapoval a predstavil nám súčasnú situáciu v Európe poznačenej postmodernizmom a post-komunizmom, keď súčasný človek ignoruje Boha aj človeka a žije v klamstve, ktoré prijíma za pravdu. Dôležitý je vzťah. Vzťah človeka k Ježišovi. Uznať

niekoho znamená dať sa do jeho vôle. Marko I. Rupnik SJ prednáša misiológiu na Gregoriane v Ríme. Po prednáške nasledovala diskusia. Na otázku, ako má vyzeráť predstavený seminára, odpovedal: "Špirituál je po boku učeníkov otec a učiteľ. Otec má syna a učiteľ žiaka. Špirituál alebo rektor musí byť ako otec, miesto milosrdenstva, dobroty a múdrosti. Blahoslavený predstavený, ktorému môžeme povedať všetko". A ako má vyzeráť formácia semenaristu? "Čím viac prekážok, tým lepšie, lebo kto má povolanie, nájde vždycky cestu k rastu. Nie je dobré, keď seminarista očakáva ideálnu situáciu pre formáciu.

Počas troch večerov sme sa stretávali v pracovných skupinkách. Spolu sme sa pokúšali o charakteristiku spoločenských situácií v jednotlivých štátoch, potrieb tejto doby a ako na ne

odpovedá Církev. Tretím dňom pokračovali prednášky. Dávid J. White, melehitský kňaz, predstavil Božskú liturgiu sv. Jána Zlatousteho. Všetko v liturgii hovorí o Bohu a je oknom do Kráľovstva Božieho. Účastník liturgie je na križovatke dvoch svetov. Svätý Duch sa k nám neustále prihovára v liturgii, preto je potrebné dovoliť liturgii byť nástrojom Ducha.

Krzysztof Oldakowski SJ predniesol príspevok o médiach - kultúre - Cirkvi. Narastajúca kríza spoločenského života. Dobré je to, čo sa dobre predá. Je potrebné rozvíjať medzi mládežou televíznu kultúru, vytvoriť určitý rebríček hodnôt, aby sa nesledovalo všetko, ale iba programy, ktoré majú určitú umeleckú a kultúrnu hodnotu.

V sobotu ráno mal prednášku Pavol Ambros SJ, organizátor celého stretnutia. Hovoril o pastoračnej činnosti Cirkvi, o modlitbe a evanjelizácii. Ak my - kňazi neobjavíme, čo Boha priťahuje k človeku, tak nebudem môcť pritiahnúť človeka k Bohu. Základným pastoračným princípom je obrátenie človeka k Bohu. Spoločenstvo, kde sa všetci na-vzájom poznajú po mene, poznajú svoje problémy a modlia sa za seba navzájom. K ohlasovaniu Ježiša Krista je potrebné prežiť osobné oslovenie v inti-mite života. Mať hlbokú skúsenosť Boha. Iba tak budeme môcť evanjelizovať. A nádej naša neklame, lebo láska Božia sa rozlieva v našich srdciach tým, že nám Boh dal Ducha Svätého (Rim 5,5).

Po obede sme všetci spoločne odišli na Klimentovo hradisko, kde podľa tradície (ale aj archeologických výskumov) bolo učilište (seminár) založené sv. Cyriliom. Na tomto mieste odslúžil otec rektor Michal Kučera a otec špirituál Peter Geletka s koncelebráciou všetkých prítomných kňazov sv. liturgiu Jána Zlatousteho. V nedeľu celé stretnutie vyvrcholilo slávnostnou sv. omšou celebrovanou olomouckým arcibiskupom Jánom Graubnerom. Potom bol vyhlásený záverečný dokument, ktorý je dielom všetkých účastníkov. Nasledovalo lúčenie. Spolu sme prezíli krásne chvíle, spoznali sme sa navzájom a vznikli mnohé nové piateľstvá. Zoznámili sme sa so životom v iných seminároch. No najdôležitejšie je, že sme sa tam dokázali stretnúť rôzni bohoslovci, z rôznych seminárov a rôznych obradov v jednote a láske Ježiša Krista.

br. Peter

Otec Geletka a otec Kučera na sv. liturgii.

V NOVOM SEMINÁRI

Akademický rok 1996 - 97 sa pre nás, prešovských bohoslovcov, začal o niečo radostnejšie ako predchádzajúce, pretože sme sa nastahovali do zrekonštruovanej a rozšírenej budovy kňazského seminára na Sládkovičovej ulici. Nakoľko

bolo potrebné upraviť ešte okolie seminára, samotná posviacka bola naplánovaná až na sviatok Uvedenia Bohorodičky do chrámu. Už týždeň pred týmto dátumom bolo v seminári rušno (hoci absolútny pokoj v seminári je iba ideálom).

Viacerí bratia z nižších ročníkov mali spočiatku radosť, že nemusia sedieť na študovni, ale po pár dňoch ich ustavučné brigádovanie možno aj omrzelo. Leštila sa podlaha v kaplnke, prenášali sa stoly a stoličky, dokončovala sa úprava vonkajšieho terénu, čistil a natieral sa plot atď.. Niektoré aktivity pribudli hlavne po rozšírení správy, že príde aj pán prezident... Vydýchli sme si až v samotný dlho očakávaný deň posviacký seminára 21 novembra 1996.

Po ranných modlitbách a raňajkách sme odišli do katedrály, kde sa mala slávnosť začať slávnostnou svätoú liturgiou. Dlhá čierna limuzína s bratislavskými policajnými autami značky BMW zaparkovanými pred biskupským úradom naznačovali, že pán prezident je už tu. Slávnostny sprievod bohoslovcov, kňazov a biskupov sa pohol 15 minút pred začiatkom bohoslužby z biskupskej rezidencie smerom do katedrálneho chrámu sv. Jána Krstiteľa. Tam sa po úvodnom príhvore Mons. Jána Hirku začala za doprovodu katedrálneho speváckeho zboru slávostná svätá liturgia. Boli na nej prítomní J.E.

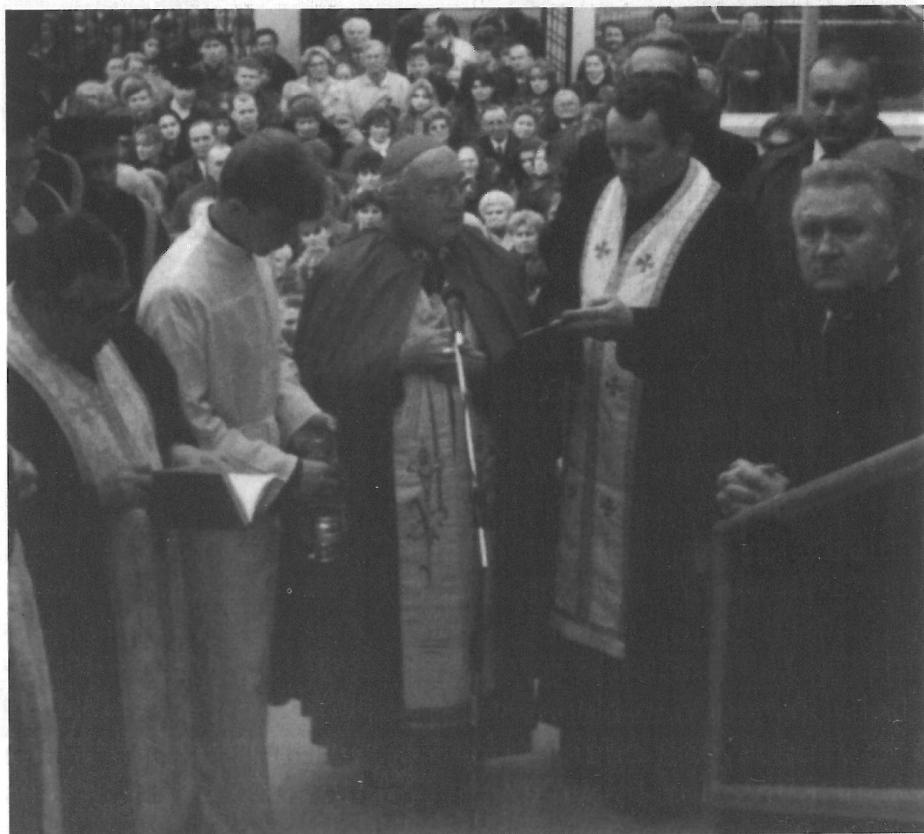

Mons. Alojz Tkáč košický arcibiskup, J.E. Mons. Rudolf Baláž, banskobystričký sídelný biskup a predsedu Konferencie biskupov Slovenska. Pán prezident Michal Kováč s manželkou a sprievodom, primátor mesta Prešov Ing. Juraj Kopčák, dekan našej bohosloveckej fakulty Doc. ThDr. František Janhuba spolu s pedagogickým zborom, predstaviteľia nadácie - PRO DOMO DEI, ktorá z veľkej časti financovala rekonštrukciu seminára a mnoho iných hostí.

Otec biskup v homílii pripomenul nám bohoslovcom, ale i všetkým veriacim čo nám dáva a ako nás gréckokatolíkov obohacuje všeobecná Církev. Ďalej upozornil, že každý človek v Církvi má svoje poslanie. Každý podľa darov a milostí, ktoré mu udelil Pán má pracovať v Církvi a napĺňať

Ježišove slová vo svojom živote. Na druhej strane pripomenul, že je tiež veľa toho, čo sme my gréckokatolíci dali všeobecnej Církvi. Poukázal pri tom na mnohé naše osobnosti, ktoré svoj život nielen pre-

žili, ale ho naplnili aktivitou a tvorivou prácou, ktorej výsledky a ovocie vidíme až podnes. Sú to osobnosti našej Cirkvi ako boli v blahej pamäti biskup Peter Pavol Gojdič, biskup ThDr. Vasil Hopko, o. ThDr. Ján Mastiliak C.Ss.R., o. ThDr. Ján Murín a mnoho ďalších. Otec biskup spomenul ich prácu pre Cirkev ich život a diela, ktoré zanechali nám a ďalším generáciám. Neboli to však iba kňazi a biskupi, ale aj mnoho laikov jednoduchých ľudí na našich dedinách, ktorí sa tiež nemalou mierou pričinili o to, čo máme. Týmito vzormi nás o. biskup povzbudil k ďalšiemu štúdiu a dodal nám nové sily, aby sme v tomto svätom pôvodom vytrvali, lebo je veľmi ľahko skončiť, ale ľažko vytrvať.

Po svätej liturgii sme sa všetci presunuli na miesto posviacky, k nášmu Semináru biskupa Petra Pavla Gojdiča. Po úvodnom príhovore rektora seminára Mgr. Michala Kučera otec biskup Ján Hirka odhalil pamätnú tabuľu o. biskupa Petre Pavla Gojdiča, ktorá je umiestnená pri hlavnom vchode do seminára, nesúčeho jeho meno. Pamätnú tabuľu o biskup posvätil za spevu bohosloveckého Zboru sv. Romana Sladkopevca. Potom nasledoval

príhovor pána prezidenta Michala Kováča, v ktorom sa vyslovil, že je šťastný, že môže byť prítomný na tejto veľkolepej slávnosti. Po príhovore pána prezidenta nasledovalo pokropenie budovy seminára z vonku svätenou vodou. Obrad posviacky sa skončil vnútri budovy pomazaním štyroch stien sväteným olejom. Potom si prítomní mohli poprezerat celý objekt seminára a napokon spolu s hlavou štátu a s otcami biskupmi zasadli k

slávnostnemu obedu.

Napokon sa teda všetko s Božou pomocou vydařilo, takže si určite každý odniesol bohaté dojmy z tejto veľkolepej slávnosti. Bolo by však neúplné ukončiť článok na tomto mieste. Celá udalosť tak významná pre našu eparchiu, mala tiež aj svoj duchovný rozmer. Vedľ seminára je mestom formácie budúcich pastierov Božieho ľudu. Nestačí teda myslieť si, že stačí zrekonštruovať a zmodernizovať jeho budovu. Oveľa potrebnejšie je ustanoviť pracovať na stavbe bratského spoločenstva medzi nami. Každý z nás, bohoslovcov i predstavených, je stále volaný, aby sa dal vbudovať ako živý kameň do "duchovného domu, do svätého kňazstva". (1 Pt 2,5) Posviacku seminára vidíme preto ako dôležitý krok pri budovaní tohto duchovného domu. Stačí len spolupracovať s Pánom, aby sa vyplnila modlitba, ktorú Mu pri posviacke predkladal o. biskup Ján: "Všemohúci Bože, vrúcne ťa prosíme za tento seminár i za tých, čo v ňom bývajú... Láskavo žehnaj ich námahy. Odvráť od ich príbytku všetky úklady zlého ducha. Nech v ňom prebývajú tvoji svätí anjeli a ochraňujú ho v pokoji. Daj, aby na ňom vždy spočívalo tvoje sväté požehnanie."

bratia Marcel, Fero a Pavol

História prešovského gréckokatolíckeho seminára

Tridenský koncil (1545 - 1563) nariadil, aby pre výchovu a formáciu kňazského dorastu boli zriadené kňazské semináre.

Už niekolko storočí Cirkev pripravuje v seminároch Kristových nasledníkov. Kňazstvo je náročná služba a tomu zodpovedá i formácia. Najlepšie sa to dá prevádzkať v tichu a programovom živote v seminári. V seminári bohoslovec zistí, či je súci ako kňaz pre Boha a Cirkev.

Zásluhou biskupa Andreja Bačinského a za pomoci cisárovnej Márie Terézie bol v roku 1774 zriadený vo Viedni cisársky generálny gréckokatolícky semi-

nár pre všetky gréckokatolícke diecézy na území Rakúska - Uhorska, teda aj pre Slovensko a ako jeho súčasť. Po zrušení generálnych seminárov boli zriadené semináre diecézne a bohoslovci gréckokatolíckeho obradu, prešovského biskupstva na Slovensku, študovali v rôznych seminároch: v Užhorode, v Budapešti, vo Viedni, v Prahe, v Ostrihome, v Trnave, ale aj na iných miestach.

Až 60 rokov po zriadení prešovského biskupstva /v roku 1880/ biskup prešovskej eparchie, Mikuláš Toth, založil a zriadil vlastnú Bohosloveckú akadémiu spojenú s kňazským seminárom. Prvým rektorm

Budova seminára na Hlavnej ulici (teraz na tomto mieste stojí Divadlo Jonáša Záborského). Pred ňou socha rusínskeho národného buditeľa a významného gréckokatolíckeho kňaza Alexandra Duchnoviča (dnes sa nachádza na Námestí mládeže v Prešove).

Celkový pohľad na budovu seminára a časť starobylého Prešova. V popredí terajší priestor DJZ a hotela Dukla.

kňazského seminára sa stal kanonik Michal Kotradov. Tento seminár kapacitne stačil len pre dva ročníky, preto biskup Ján Vályi dal rozšíriť priestory seminára tak, aby v ňom mohli byť umiestnené všetky ročníky boboslovcov. Názov pre túto v Prešove zriadenú školu sa používal v latinčine - Academia theologica a neskôr v slovenčine - Vysoká škola boboslovecká. Táto budova sa nachádzala na mieste dnešného Divadla Jonáša Záborského skoro sto rokov. Pred budovou bola postavená socha významného národného buditeľa Alexandra Duchnoviča, gréckokatolíckeho kňaza a kanonika. Na tejto bobosloveckej akadémii po prvej svetovej vojne pôsobil ako profesor významný vedec a teológ ThDr. Mikuláš Rusnák. Bol známy aj v cudzine a od zriadenia Katolíckej teologickej fakulty (ako súčasti Univerzity Komenského v Bratislave) bol jej prvým profesorom a akademickým funkcionárom až do násilného ukončenia jej existencie. Aj neskôr prešovský svätiaci biskup ThDr.

Basil Hopko bol profesorom na tejto škole a súčasne posledným rektorm kňazského seminára do osudného roku 1950, kedy došlo k likvidácii Gréckokatolíckej cirkvi v Československu. Vtedy ukončila svoju činnosť násilným zatvorením aj Boboslovecká akadémia v Prešove. Bol uväznený aj posledný dekan akadémie a rektor seminára ThDr. Miron Podhajecký a ostatní profesori.

Až v roku 1968 v dôsledku politických zmien bola činnosť Gréckokatolíckej cirkvi povolená. Lenže v dôsledku normalizácie, ktorá u nás nastala, vznešené plány o obnovení Bobosloveckej akadémie sa nedali realizovať. Vzťah štátu k náboženským iniciatívam v tomto smere bol záporný. Štátny dozor nad cirkvami sa upevňoval a dosiahol obrovské rozmary. Obnovenie vysokoškolského bobosloveckého štúdia v Prešove nebolo povolené. Naši boboslovci po dobu 23 rokov študovali v obmedzenom počte (priemerne dvaja až štyria v ročníku) na Rímskokatolíckej

Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave a na Rímskokatolíckej Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Litoměřiciach. Zdá sa, že zo strany štátu bolo naplánované vymretie gréckokatolíckeho duchovenstva a tým aj zánik Gréckokatolíckej cirkvi. Lenže Boh to zariadil ináč.

Po nežnej revolúcii, ktorá doniesla nový život aj Cirkvi, v roku 1990 bola obnovená činnosť Kňazského seminára a Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty v Prešove, ktorá je jednou z fakúlt Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V roku 1994 sa začala generálna rekonštrukcia a prestavba kňazského seminára. Práce prevádzala firma STAVBÁR z Popradu z prostriedkov dobrodincov zo zahraničia. Vďaka Bohu, ale aj úsiliu Gréckokatolíckeho biskupstva, osobne Mons. Jána Hirku, prešovského sídelného biskupa, ktorému ležalo na srdci, aby generálna rekonštrukcia a prestavba seminára bola čo najskôr realizovaná, pretože ubytovanie semina-

ristov v starom seminári bolo stažené a tým aj ich duchovná formácia. Práce ukončili pomerne načas takže nový akademický rok sme začali súčasne s celou Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika 23.9.1996.

Hlavným poslaním Kňazského seminára je duchovná príprava a formácia bohoslovcov pre kňazské povolanie. Sme si vedomí, že dnešná doba si vyžaduje vysokú kvalitu pastorácie kňazov a preto všetko úsilie predstavených seminára, ako aj profesorov bohosloveckej fakulty smeruje k tomu, aby budúci kňazi vo vieroučnej, morálnej, teologickej, ale aj charitatívnej oblasti boli na vysokej úrovni. Aby ich služba Bohu, Cirkvi a ľudu tejto krásnej vlasti prinášala plody duchovného zabezpečenia a istotu pre večnosť.

Mgr. Michal Kučera
rektor seminára

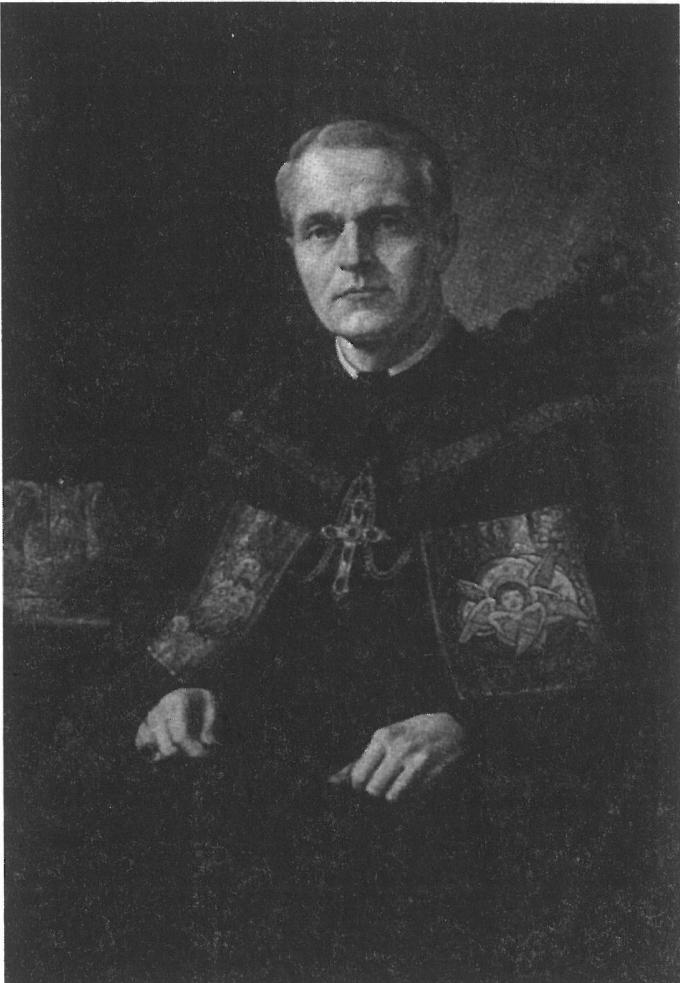
Zábery z novostavby kňazského seminára /archív redakcie/.

Otec biskup Peter Pavol Gojdič, OSBM

/patrón seminára a spolku/

H galérii významných postáv slovenského kresťanského sveta, ktoré žiaria nad našim skúšaným storočím, patrí čestné miesto mučeníkovi Gréckokatolíckej cirkvi, biskupovi Petrovi Pavlovi Gojdičovi, ktorý zomrel pre neochvejnú vernosť Cirkvi a Svätému Otcovi. Je to skutočný svätec našich dní. Bolo by preto pomýlené hľadať pre neho kritériá niektorých svätcov dávnej minulosti. Človek dneška je človekom skutočnosti, ako dôkaz berie iba fakty, ktoré sotva možno poprietať, ktoré nemožno nevidieť, ktoré netreba dokazovať.

Celý svoj život staval na láske k Bohu, ktorá sa má odzrkadľovať v láske k blížnemu. To konal v duchu svojho biskupského hesla: "Boh je láska, milujme ho!" A s takouto nesmiernou láskou v srdci viedol skoro štvrtstoročie v neľahkých dobách prešovskú eparchiu.

Preto, keď 29. októbra 1968 na leopoldovskom väzenskom cintoríne exhumovali jeho telesné pozostatky, právom uložili na jeho telo červený epitrachil. Bol vyjadrením mnohorakého utrpenia v jeho živote, ktoré priniesol za svoju vernosť Bohu a Cirkvi. Veľkosť tohto utrpenia by možno stačila aj na desať ľudských životov, ba aj pre desiatich by to bolo iste veľa.

Narodil sa 17. júla 1888 v rodine gréckokatolíckeho knaza v Ruských Peklanoch nedaleko Prešova. Pri krste dostáva meno Peter. Rodinná atmosféra vytváraná blbokou nábožnosťou a vernosťou kresťanským tradíciam bola veľmi priaznivá na jeho formovanie. Po získaní základného vzdelania v Cigelke, kde bol neskôr otec knazom, a v Prešove pokračoval na gymnaziálnych štúdiách v metropole Šariša. Tu ho môžeme vidieť nielen ako usilovného študenta dychtiaceho po nových vedomostiach, ale aj ako

hlboko veriaceho a nábožného človeka. Po skončení gymnaziálnych štúdií pokračoval v štúdiách teológie v rokoch 1907 až 1911 v Prešove a Budapešti.

Kňazskú vysviacku prijal z rúk biskupa Dr. Jána Vályho dňa 27. augusta 1911 v prešovskej katedrále. Za krátky čas pôsobil ako kaplán v Cigeľke s administrovaním farnosti Petrová. V rokoch 1912 až 1917 je katechétom a pedagógom v "Alumneu" a od roku 1917 sabinovským kaplánom. Keď Apoštolský stolec poveril správou eparchie preláta Dr. Mikuláša Russnáka, ten si ho vybral do funkcie riaditeľa biskupskej kancelárie.

Hoci sa pre jeho zodpovedný vzťah k úlohám v službe eparchie hovorilo o ňom ako o možnom kandidátovi na nového biskupa, on túto myšlienku odmietal. Chcel žiť v tichosti, a preto dňa 20. júla 1922 vstupuje do kláštora otcov baziliánov v Mukačeve a prijíma reholné meno Pavol. Aj napriek túžbe žiť v tiche kláštorných murov je 14. septembra roku 1926 menovaný za apoštolského

admini-strátora prešovskej eparchie. Inštalovaný bol vo februári roku 1927. Ešte neutíchli gratulácie novému apoštolskému administrátorovi a už je 7. marca roku 1927 ustanovený za harpašského biskupa. Vysvätený bol v bazilike svätého Klementa v Ríme 25. marca roku 1927. Za prešovského biskupa bol intro-nizovaný 8. augusta roku 1940. V januári roku 1946 bol splnomocnený administráciou všetkých katolíkov východného obradu v Československu.

Celé svoje pôsobenie a konanie riadil duchom svojho biskupského hesla. Tak riadil prešovskú eparchiu až do roku 1950.

Bez rozdielu spoločenského postavenia, národnosti, rasy či náboženstva a obradu pomáha každému nezišne s láskou. Zakladá a podporuje školy (založil v roku 1936 Gréckokatolícke gymnázium v Prešove) a internáty. Jeho životným dielom bolo založenie eparchiálneho sirotinca v roku 1932. Prebojúvava práva národnostných menšíni, navštevuje chorých, pribovára sa za uväzne-

ných. Podporuje chudobných, kláštory a dobročinné organizácie. S otcovskou starostlivosťou dbá o duchovný rast svojich kňazov a veriacich. Organizuje duchovné cvičenia, misie, zveľaďuje eparchiu, buduje i opravuje chrámy a zakladá nové farnosti.

Veľkú pozornosť venuje Bohosloveckej akadémii a semináru, ktoré veľmi často navštievuje. Pravidelne raz týždenne máva duchovné prednášky pre bohoslovcov, ktoré rozvíjajú ich teologickú a duchovnú formáciu. Pritom všetkom ostáva tým, čím chcel byť: pokorným a skromným rehoľníkom - otcom Pavlom.

Zajeho láskavý, pozorný a dobročinný vzťah k veriacemu ľudu sa mu dostalo uznania, keď ho nazývali "mužom zlatého srdca". Cez a po skončení druhej svetovej vojny ho nazvali aj "otcom trpiacich".

Pri násilnej likvidácii Gréckokatolíckej cirkvi sa prejavuje ako skutočný pastier svojich veriacich a prináša za vernosť Cirkvi a Svätému Otcovi obetu vlastného života. Po mnohých rokoch strávených v najtažších väzeniach zomiera 17. júla 1960 v deň svojich 72. narodenín v Leopoldove.

Veľkých ľudí netreba chváliť. Ich chvália skutky, ktoré vykonali. Tieto slová plne charakterizujú aj život a smrť veľkého biskupa otca Petra Pavla Gojdiča. Príklad jeho života sa stal pre mnohých posilou. Stal sa žriedlom pokoja pre tých, ktorí v minulých rokoch trpeli za svoju vieru; pre kňazov, rehoľníkov,

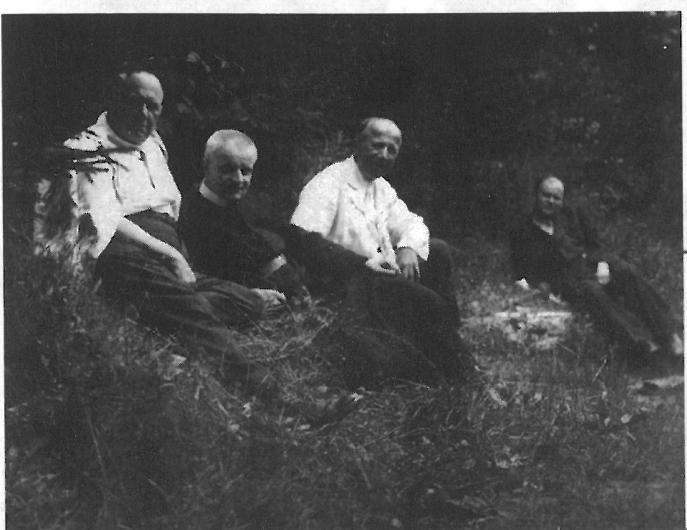

veriacich a všetkých, ktorí milovali svoj cyrilometodský obrad a túto svoju lásku i vernosť nezapreli.

Jeho viera a vernosť prekročili mieru bežného hrdinstva. Gréckokatolícka cirkev môže byť právom hrdá na svojho veľkého biskupa svätého života, mučeníka viery a jednoty - otca Petra Pavla Gojdiča.

Pre jeho výnimočné ľudské vlastnosti spojené s osobou kňaza a svätosť jeho života sa stal vzorom pre mnohých kňazov a bohoslovov. V Ríme sa začal proces blahorečenia. Právom môže nosiť titul: Sluha Boží.

Mgr. Peter Šturák
asistent kat. cirk. dejín

Na predch. strane: Slávnostná sv. liturgia počas Eucharistického kongresu, ktorý sa konal v Prešove.
Hore: Erb otca biskupa Petra Pavla Gojdiča.
Vedľa: O. biskup na vychádzke počas Eucharist. kongresu.
Zábery použité z archívu Gréckokatolíckeho biskupstva v Prešove.

V minulej časti nášho seriálu sme si rozobrali osudy hrobu sv. Cyrila. Teraz si povedzme o najdôležitejších udalostiach spojených s našim obradom v jeho prvočiarkoch nielen na území Veľkej Moravy, ale hlavne v Ríme a Konštantínopole. O tom najlepším a

najdôveryhodnejším svedkom je Život Konštantína Cyrila a Život Metoda, ktoré boli napísané krátko po ich smrti. "Keď sa dozvedel oňom rímsky pápež, poslal poňho. A keď došiel do Ríma, vyšiel mu oproti sám Apoštolský Hadrián so všetkými mešťanmi, nesúc v rukách svie-ce, lebo prinášal ostatky svätého Klementa, mučeníka a rímskeho pápeža." (ŽK XVII) Za toto privítanie vdačila Konštantíno - Metodská

Juraj GRADOŠ

Vlastná metropolia

Osudy byzantskej misie u nás.

misia ostatkom pápeža Klementa, ktoré našli na Kryme. Tie im otvorili cestu do Ríma a sčasti uľahčili och postup na pápežskom dvore.

"Ked pápež prijal slovienske knihy, posvätil ich a položil v chráme Svätej Márie, ktorá sa volá Fatné, i spievali nad nimi svätú liturgiu." (ŽK XVII) Solúnski bratia sa teda zdržiavalí v gréckom prostredí rímskych mníchov. Spolu s nimi tam museli byť prítomní aj ich

učeníci - a neboli ich asi malý počet, keďže len sám Kocel mu dal päťdesiatich a z Veľkej Moravy si privádzali výkvet moravskej vzdelenosti za štyridsať mesiacov výučby. Teda mohlo ísť o viac než sto žiakov, ktorí mali byť vysvätení na kňazov a niektorí na biskupov. No tento proces je veľmi zdľhayvý. Metod i Konštantín - Cyril si uvedomujú, že čas hraje proti nim. Preto chcú čím skôr do úspešného záveru doviest slovanskú liturgiu i vlastnú metropoliu na čele s vlastným, domácom klérom. Vo februári 869 zomiera Konštantín Filozof - Cyril.

Pre Metoda to boli dve veľké rany, ktoré sa ťažko hojili. Chcel telo svojho brata preniesť do Solúna a tak uskutočniť aj tak pripravovanú cestu do Konštantíнопolu, keďže isto neboli spokojní so stavom, ktorý dosiahli v Ríme - traja kňazi a dvaja lektori, nepočítajúc samotného Metoda ako kňaza. To zo sto uče-níkov je veľmi málo a o to menej na založenie vlastnej cirkevnej hierarchie a provincie. "Tu Kocel vyslal k Apoštolskému poslov, prosiac ho, aby mu prepustil nášho blahoslaveného učiteľa Metoda." (ŽM VIII)

Po týchto udalostiach sa Metod v roku 869 vybral na spiatočnú cestu na územie Veľkej Moravy. Prijal ho knieža Kocel a vidiac, že sa nesplnili jeho i Rastislavove túžby, poslal

Mapa Veľkej Moravy

ho späť do Ríma so žiadosťou, aby ho vysvätil za biskupa v Panónii na prestol svätého Andronika, apoštola zo sedemdesiatich. (porov. ŽM VIII) Tak dosiahol biskupsú hodnosť i Metod, a keďže bol vysvätený za biskupa v arcibiskupskom sídle, možno jeho hodnosť považovať skôr za arcibiskupsú, než za biskupsú. Vedomý si svojej hodnosti sa Metod v roku 870 rozhodol vrátiť na Veľkú Moravu a tam dokončiť dielo, ktoré chceli, aby bolo vykonané v Konštantinopole - vysvätiť učeníkov na kna-zov. To mu však bolo znemožnené, keď bol spolu so svojim sprievodom uväznený bavorskými biskupmi, odsúdený a uväznený. (porov. ŽM IX) Pravdepodobne na zásah Kocela vyslal pápež Ján VIII. do kláštora v Ellwangene biskupa Pavla z Ancony, aby vyslobodil arcibiskupa Metoda z väzenia. To sa stalo roku 873.

Opríchode Metoda na územie Veľkej Moravy čítame v Živote Metodovom: "Keď ho prijal knieža Svätopluk i so všetkými Moravanmi, zveril mu všetky kostoly i duchovných vo všetkých mestách." (ŽM X) Tak sa stal Metod hlavou cirkvi na Veľkej Morave. O výsledkoch jeho druhého pôsobenia Život Metodov hovorí: "Od toho dňa veľmi začalo rásť Božie učenie, vo všetkých mestách a zväčšoval počet duchovných a pohania - odvracajúc sa od svojich bludov uverili v pravého Boha." (ŽM X)

15. mája 879 povolal pápež Ján VIII. arcibiskupa Metoda do Ríma, aby sa tam obhájil zo vznesených obvinení. A tak v roku 880 odchádza Metod do Ríma, aby sa tam "zodpovedal"

zo svojich priestupkov. Túto jeho návštěvu využili latinskí biskupi, aby naňho žalovali. S pomocou Svätopluka presadili vytvorenie nového biskupstva na Veľkej Morave - Nitry a za nitrianskeho biskupa navrhli Vichinga, odchovanca latinského kláštora. Tak sa zasadila priama rana byzantskému obradu i cyrilo - metodskej misii na Veľkej Morave. No táto návštěva v Ríme dosiahla to, že ako arcibiskup Metod na čele

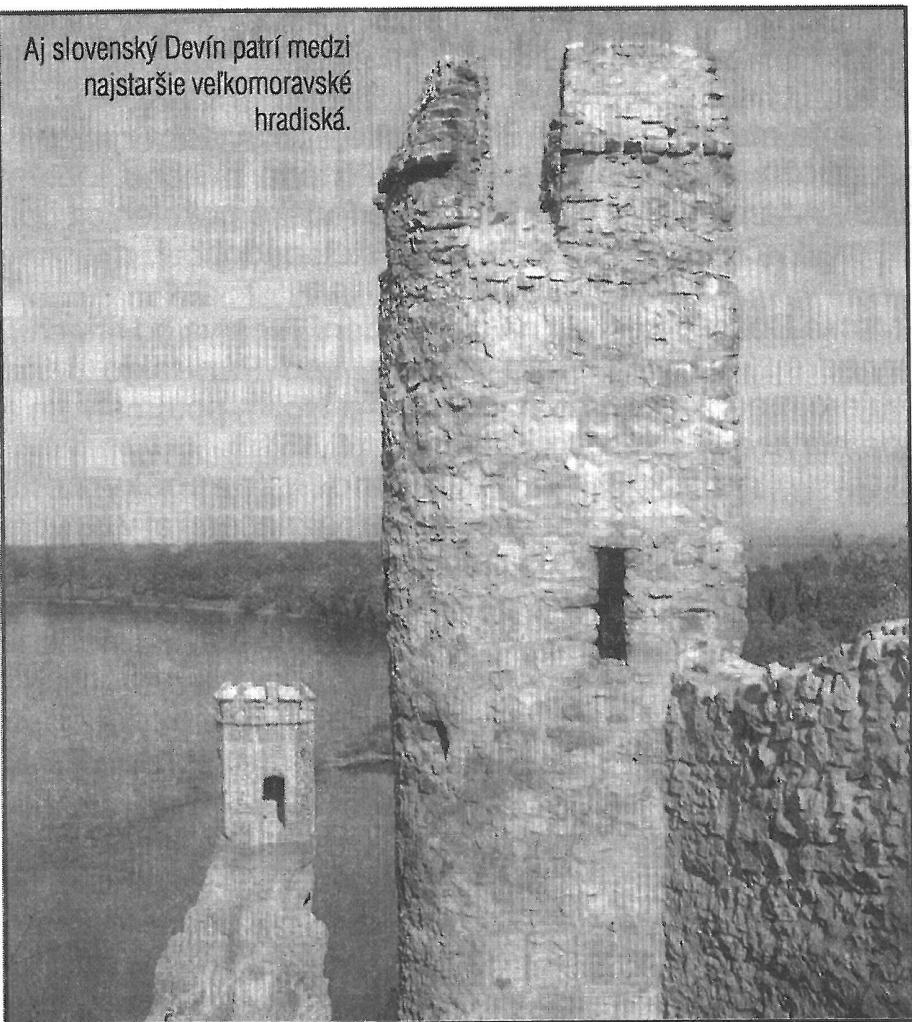
svojej cirkevnej provincie, tak aj Svätopluk s Veľkou Moravou sa dostali pod priamu ochranu Rímskej kúrie. To sa stalo na základe pápežskej buly Industriae tue z mája roku 880.

Arcibiskup Metod sa pravdepodobne nevrátil na Veľkú Moravu najkratšou cestou, ale cez Anconu, Jadran a Dalmáciu, kde začal spolu so svojim sprievodom hlásať evanjelium. Nakoľko však táto oblasť bola pod priamym vplyvom

Bronzový kríž z Veľkej Mače (9.-10. storočie)

Aj slovenský Devín patrí medzi najstaršie veľkomoravské hradiská.

Akvijelie, je možné, že tam už bolo hlboko zakorenенé kresťanstvo latinského typu. No v Chorvátskom kniežatstve zanechal slovensky jazyk, čoho dokladom je slávenie latinskej liturgie v tomto jazyku v nasledujúcich storočiach.

V roku 882 na základe cisárskeho pozvania (porov. ŽM XIII) odchádza na cestu do Konštantinopolu, kde chce získať požehnanie pre svoje dielo. "Cisár ho prijal s veľkou úctou a radosťou a pochváliac jeho učenie, podržal si z jeho učeníkov knaza i diakona s knihami. Čo len chcel, všetko mu splnil a v ničom ho neodmietol. Oblúbil si ho a veľmi obdaroval a opäť ho vyprevadil slávnostne do jeho sídla, a takisto aj patriarcha." (ŽM XIII)

Tak získal pre svoje plány aj byzantského cisára Bazileia I. Macedónskeho a patriarchu

Fócia, na žiadosť ktorého pravdepodobne po arcibiskupa Metoda poslal byzantský cisár.

Po návrate z Byzancie okolo roku 883 dokončieval svoju misijnú prácu. V marci roku 884 sa utiahol, aby dokončil preklady svätých kníh, čo sa aj stalo v novembri roku 884. Následne na to 6. apríla 885 zomrel. Bol pochovaný v sobornom chráme.

Čo sa stalo po roku 885? To nám dávajú tušiť už udalosti tesne pre týmto rokom. Arcibiskup Metod po príchode do Konštantinopolu v roku 882 bol obdarovaný a cisár i patriarcha mu splnili všetko, v ničom ho neodmietli (porov. ŽM XIII). Už vtedy musel Metod cítiť svoju slabosť a dobre vedel, že ak zanechá cirkev na Morave bez pastiera, ovce sa rozpríchnu. Túto skutočnosť umocňovala aj túžba

Vichinga po arcibiskupskom úrade. Preto Metod pravdepodobne urobil v Konštantinopole všetky kroky, aby tomu stavu predišiel. Jedným z nich mohlo byť aj vysvätenie knaza Gorazda na biskupa, ktoré mu mohol udeliť Fócius.

Pred svojou smrťou na otázku učeníkov: "Koho pokladáš, otče a učiteľ ctihodný, za súceho medzi svojimi učeníkmi, aby ti bol nástupcom v tvojom učení?", ukázal na jedného z nich menom Gorazd a povedal: "Tento je vašej zeme slobodný muž, učený dobre v latinských knihách a pravoverný. To bud Božia vôľa a vaša láska, ako i moja." Toto Gorazdovo nástupníctvo sa isto vzťahovalo na rektorstvo Veľkomoravskej vysokej školy, ale je otázne, či sa vzťahovalo aj na arcibiskupsú hodnosť vodcu Veľkomoravskej metropolie. Arcibiskupa Metoda pochovali v sobornom chráme za účasti veľkého počtu ľudu. Jeho hrob sa dodnes nepodarilo úspešne lokalizovať.

Po smrti sv. Metoda na určitý čas zanikla moravská metropolia v tom chápaní, ako sa rysovala v predchádzajúcim desaťročí. Jej ďalšie oživenie možno sledovať v období medzi rokmi 900-906, kedy na žiadosť kniežaťa Mojmíra II., Svätoplukovho syna, boli pre Moravu vysvätení tria biskupi a jeden arcibiskup. Akého boli obradu, alebo ako sa volali, to sa dodnes nepodarilo zistíť. A tak sa osud Veľkej Moravy, ako aj samostatnej cirkevnej provincie ocitá v prieťasnej hlbke času a zabudnutia. Je málo autorov, ktorí sa o túto problematiku zaujímali na začiatku tisícročia. Je veľmi málo liturgických pamiatok z obdobia Veľkej Moravy. Ale je tu spomienka večne živá, že my, slovenskí gréckokatolíci sme tu na východe od nepamäti, a že otcov našich otcov učili a krstili žiaci slovanských vierozvestov v blahej pamäti Cyrila a Metoda".

"JA SOM NEPOŠKVERNENÉ POČATIE"

Takto sa predstavila Panna Mária malej pastierke Bernadette, pri svojom zjavení v Lurdoch. Panna Mária ako Matka Božia musela byť čistá od dedičného hriechu, ktorým bolo pre prvotný hriech prarodičov Adama a Evy zatažené celé ľudské pokolenie. Ona však už od najstarších čias bola predurčená, aby sa stala "prečistou nádobou", miestom vtelenia Vykupiteľa.

Panna Mária sa potom ako Matka Božia podieľala na oslobodení ľudstva od hriechu. Tento boj dobra so zlom je vyjadrený už v Starom zákone, keď Pán takto riekol hadovi: "Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom, ono ti rozšliape hlavu a ty mu zraniš pätu." (Gn 3,15)

Máriino nepoškvrnené počatie je naznačené aj v Novom Záko-ne: "Potom sa na nebi ukázalo veľké znamenie: Žena odetá slinkom, pod jej nohami mesiac a na jej hlave veniec z dvanásťich hviezd. Bola ľarchavá a kričala v bolestiach, lebo mala rodiť." (Zjv 12,1-2)

V zmysle týchto citátov sa v 15. storočí vyvinul aj umelecký typ zobrazovania Nepoškvrneného počatia Panny Márie: "odetá do slinca", stojaca na guli alebo kosáku mesiaca, s hadom alebo drakom pod nohami - Immaculata - Nepoškvrnená.

Avšak zmienka o uvedenom sviatku je už z 5. storočia v Typikone sv Sávu. Rozvoj a šírenie sviatku sa na východe stali aktuálnymi až v 8. storočí. Do západnej Európy prenikol po križiackych výpravach. Bol veľmi obľúbený už v arpádovskom Uhorsku. Pre celú západnu církev sa zaviedol v 15. storočí a v období rekatolizácie sa začal svätiť s oktávou. Na Východe má sviatok deň predprazdenstva (predsviatku) a sedem dní poprazdenstva. Dogmu o nepoškvernom počatí Panny Márie slávnostne vyhlásil pápež PIUS IX. 8. decembra 1854.

brat Martin

14

ŠPORTU ZDAR A FUTBALU ZVLÁŠŤ A NECH JE AJ VESLO!

Začneme slovami otca špirituála: "Modli sa, aby si bol sväтыm kňazom. Študuj, aby si bol vzdelaným kňazom. Sportuj, aby si bol zdravým kňazom. Pod heslom: Športu zdar a futbalu zvlášť a nech je aj veselo, sa jedného dňa objavil na seminárskej nástenke oznam: Dňa 8.11.1996 sa na ihrisku 1.ZŠ KÚPELNÁ o 14³⁰ hod. odohrá exhibičný futbalový zápas PRVÁCI - ZVYŠOK SEMINÁRA.

Už pár dni pred stretnutím to vrelo na oboch stranách. Pripravovali sa tréningy (žiaľ, ani jeden sa neuskutočnil), tréneri určovali zostavy, stanovovali taktiku na jednotlivé minúty zápasu. K vandalským výčinom fanušíkov séce nedošlo, ale jedny druhých podpichovali vyzdvihovaním sily svojho mužstva a podceňovaním súpera. Dokonca sa na nástenke objavil kurzový lístok, z ktorého bolo jasné, že prváci "starším" poriadne nasolia. V deň zápasu napätie vrcholilo. Hned poobede sa aktéri duelu a hŕstka "skalných" presunuli na štadión 1.ZŠ KÚPELNÁ. Po krátkej rozcvičke dobehli z nedalekého K - MARTU organizátori s čerstvo zakúpenou pišťalkou a hlavný rozhodca br. Dávid vybehol v čele oboch mužstiev do stredu ihriska. Začali sme modlitbou. Potom prefekt nášho seminára o. Peter bravírnym výkopom otvoril stretnutie.

Prvé minúty boli plné chaosu a nepresnosti na oboch stranach a aj keď na "starších" bolo vidieť, že sú viac zohraný kolektív, takmer vždy sa v strede ihriska bojovalo o loptu, len občas do hry zasiahli brankári alebo nosiči lôpt. Prvý gól na seba nechal čakať 17 minút. Padol po neprehľadnej akcii do bránky prvákov

(1:0). Zdalo sa, že "starší" sa chytili a začne sa kanonáda. Ale ako ukázali nasledujúce minúty, mýlili sa. O pár chvíľ prváci prenikli až pred šestnásťku nepriateľa a pekne umiestnenú loptu tesne nad zemou brankár Marek chytil do rúk, až keď ju vyberal zo siete (1:1). Starší sa zdravo nazlostili a další gó v bráne prvákov nedal na seba dlho čakať. Zajko streľou na 2:1 poslal starších do vedenia. Hned na to starší mohli ešte zvýsiť, keď prenikajúceho kanoniera Višňu obrana prvákov v šestnásťke poriadne dokopala. Rozhodca nekompromisne ukázal na značku pokutového kopu. Loptu si pripravil stopér Miro a perfektne mierenou streľou opečiatkoval ľavú žrd prváckej brány. Prváci poodhadzovali zo srdca všetky kamene a už ich nebolo možné zastaviť. Rýchlo sa zmocnili lopty a potvrdilo sa staré futbalové heslo: nedáš - dostaneš. Stav 2:2. Zápas sa aj nadalej hral vo veľkom nasadení oboch mužstiev. V týchto chvíľach obečenstvo hlasitým povzbudzovaním a mexickými vlnami hnalo prvákov dopredu. Napriek tomu však do polčasu stihli inkasovať nešťastný gól a išli do kabín s jednogólovým mankom. Stav po polčase (iba) 3:2 pre starších, futbalový odborníci hodnotili ako senzáciu roka a podľa hry mnohí usudzovali, že "mladá krv" postupne veteránov "zlomí" a obráti zápas vo svoj prospech. To by znamenalo prvú historickú prehru "starších". Preto nečudo, že pred 2. polčasom zredukovali svoje plány dať prvákom debakel na

skromné želanie - neprehrať.

Prvé minúty po zmene strán sa odohrával urputný boj o prevahu na ihrisku. Starší si uvedomovali, že ak pustia svojho súpera pred svoje pokutové územie, útočné hroty protivníka sa stanú nebezpečné a nedostihnutelné. Hra sa stále udržiavala v strede ihriska. Všetci čakali, kto prvý urobí chybu. A dočkali sa. Starší, skúsenosťami ostrieľaný hráči sa dokázali prebyť súperovou obranou a streliť dôležitý gól (4:2). Všetci čakali uvoľnenie na ihrisku i v hľadisku. No stal sa opak. Prváci hnaní svojimi fanúšikmi si za pár minút vypracovali niekoľko nebezpečných šancí a po jednom centri brankár výberu musel tretí raz vyberať loptu zo siete (4:3). Nič nebolo rozhodnuté. V hľadisku sa ozývalo burácanie povzbudzujúcich prvákov a na ihrisku to doslova vrelo. A potom to prišlo! Starší po výborne vypracovanej akcii po piaty krát rozvlnili prvácku sieť a vývoj zápasu začínať naberať jasný smer. V priebehu desiatich minút prváci ešte dvakrát inkasovali a už sa zmohli len na zúfalý odpor. Zvyšok zápasu prebiehal úplne v rézii bratov výberu a pári ojedinelých akcií bez fantázie už nemohlo ohrozíť ani náhradného brankára výberu Roba. Nakoniec po 70. minútach hracieho času ukončil rozhodca Dávid stretnutie trojím hvizdom.

Po zápase sa sice ozývali z prváckych radov hlasy spochybňujúce výsledok 14:3 pre starších a výčitky sa zosypali najmä na hlavu hlavného rozhodcu. Kedže však tieto hlasy boli len jednostrané, pre podozrenie zo zaujatosti spomínaných kritikov sa im neprikladal žiadny význam zo strany Seminárskej futbalovej asociácie (SFA). Samotní predstaviteľia SFA sa vyjadrili: "Rozhodcu a jeho výkon v tomto stretnutí hodnotíme vysoko pozitívne. Svojou pohyblivosťou po ihrisku a prehľadným rozhodovaním hlavne v sporných momentoch stretnutia si zaslúži uznanie. Samotné stretnutie sa odohrávalo na veľmi vysokej úrovni a nám ostáva len želať si, aby sme futbal na takejto úrovni mohli produkovať aj v budúcnosti." Tôľko SFA.

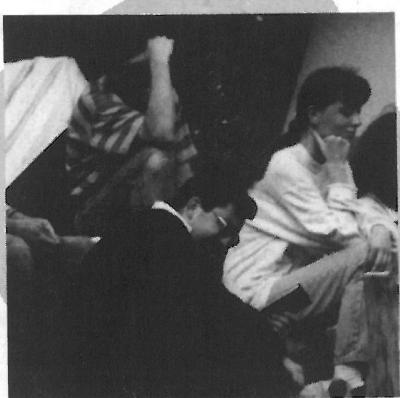
Na tlačovke odznelo ešte pár zaujmavých názorov a postrehov na prežitý deň. Žiaľ, zaznamenali sme len posledné, spoločné vyjadrenie trénerov a hráčov oboch mužstiev: "Sme vďační Pánu Bohu za dar zdravia. Často si neuvedomujeme, aká je to pre človeka milosť. Ďakujeme, že sme tieto chvíle prežili v ozajstnej radosti a že sme hoci len futbalom oslavovali aj dnes úžasnú a veľkú Božiu lásku k nám."

Pre Prameň pripravila TA OKO

Henrieta Štofová

POVOLANIE

Hádžem okovy mlčania
zmietajúc sa v strachu pred sebou.
Znamenie lásky zakrývajúce
pohľad temnoty vnútra.
Zmysel života zarážajúco blízko.
Cítim tlkot symbolu lásky,
šumenie hier bolestí,
ošiaľ dokonalosti.

Manželstvo

- účasť na Božom živote

“Nato Boh povedal: »Urobme človeka na nás obraz...«

A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril. A Boh videl všetko, čo urobil, a hľa, bolo to veľmi dobré.”
(Gn 1, 26.27.31)

Boh, ktorý je Láska, stvoril človeka na svoju podobu, na svoj obraz, totiž ako tvora obdareného rozumom a slobodnou vôľou, schopnosťou milovať a rozdávať sa, ktorá je viac než pud alebo obyčajná vášeň.

Boh stvoril človeka ako muža a ženu, aby sa navzájom dopĺňali, a to tak po stránke telesnej ako aj po stránke duševnej, aby obohacovali jeden druhého. Dokonca i samotná príroda im naznačuje, že sú povolení vytvoriť spoločenstvo, ktoré zahŕňa celú ich bytosť, duševno i telesno, a zlieva ich v jedno spolužitie, v jednu bytosť, v jedno telo, ako je to vyjadrené vo Svätom písme : “Preto muž opustí otca i matku a priprúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele.” (Mt 19, 5)

Manželstvo sa teda lísi od iných druhov ľudského spolčovania sa, je omnoho viac ako nejaký spolok alebo organizácia, lebo zasahuje až príliš hlboko dve ľudské osoby. Láska a život manželov je vyjadrením lásky a života Boha v troch osobách.

Toto manželské spoločenstvo je natoľko osobné, hlboké a dôverné, že priam vyžaduje, aby bolo neodvolateľné a nerozlučiteľné. A takým naozaj aj je už od počiatku.

Práve manželstvo si vybral Boh v starozákonnom zjavení na znázornenie svojho vzťahu k vyvolenému národu. Ako Jahve uzavrel s Izraelom zmluvu vernej lásky, tak je i manželstvo zmluvou vernosti a lásky medzi mužom a ženou podľa vzoru a obrazu Božieho.

Ježiš Kristus, ktorý prišiel osloboodiť, očistiť a povzniest aj ľudskú manželskú lásku, poranenú a čiastočne zdeformovanú hriechom, iba potvrdil to, čo už naznačila kniha Genezis: “Nečítali ste, že Stvoriteľ ich od počiatku ako muža a ženu stvoril a povedal: »Preto muž opustí otca i matku

a priprúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele?« A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo. Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje.”
(Mt 19, 4-6)

“Čo Boh spojil..” - týmto je jasne vyjadrené, že Boh priamo vstupuje do manželstva, ktoré nie je iba súkromnou záležitosťou chlapca a dievčaťa, ktorí sa sobášia. Poslanie manželov presahuje ich osobné dobro, je priamou službou ľudstvu ako celku, je službou života a cez toto službou samotnému Bohu. Manželstvo je Božím dielom, od neho má svoju základnú štruktúru, k nemu má zvláštny vzťah.

Život je podľa výstižnej africkej predstavy rieka, čo plynne históriou; manželia do nej prispievajú a zapájajú sa do jej toku. A tak sa osobná história manželského páru cez deti začleňuje do celkovej histórie ľudstva a dostáva rozmary, ktoré presahujú trvanie ich života.

br. Maťo

Otče náš

Jedným z prejavov viery človeka v Boha je modlitba. Ona je v svojej podstate rozhovor, ktorý človeka približuje k Bohu. Každa civilizácia mala svoje štátne náboženstvo, ktoré obsahovalo presné modlitby, ktoré veriaci a kňazi odriekali, keď to bolo potrebné.

Kresťanstvo dneška nie je štátnym náboženstvom. Ale aj ono má svoje modlitby: Otče náš, Presväta Trojica, Kráľu nebeský, Raduj sa, ... No tieto modlitby na rozdiel od ostatných náboženstiev sú v kresťanstve len osnovou, ako sa má človek modliť. Ved' aj apoštoli čakali od Ježiša návod na modlitbu, keď ho videli, ako sa vie úpenlivo a bez pretvárky modliť. „Pane nauč nás modliť sa.“ (Lk 11,16) Ježiš im povedal: „Keď sa modlite, nebudťte ako pokrytci. Ale keď sa ty ideš modliť, zatvor za sebou dvere a modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti. Keď sa modlite, neho-vorte veľa ako pohania. Vaš Otec vie, čo potrebujete, prv, ako by ste ho prosili.“(porov.Mt 6,5-8)

Po týchto slovách ich učil jedinú modlitbu, ktorú kedy koho naučil:

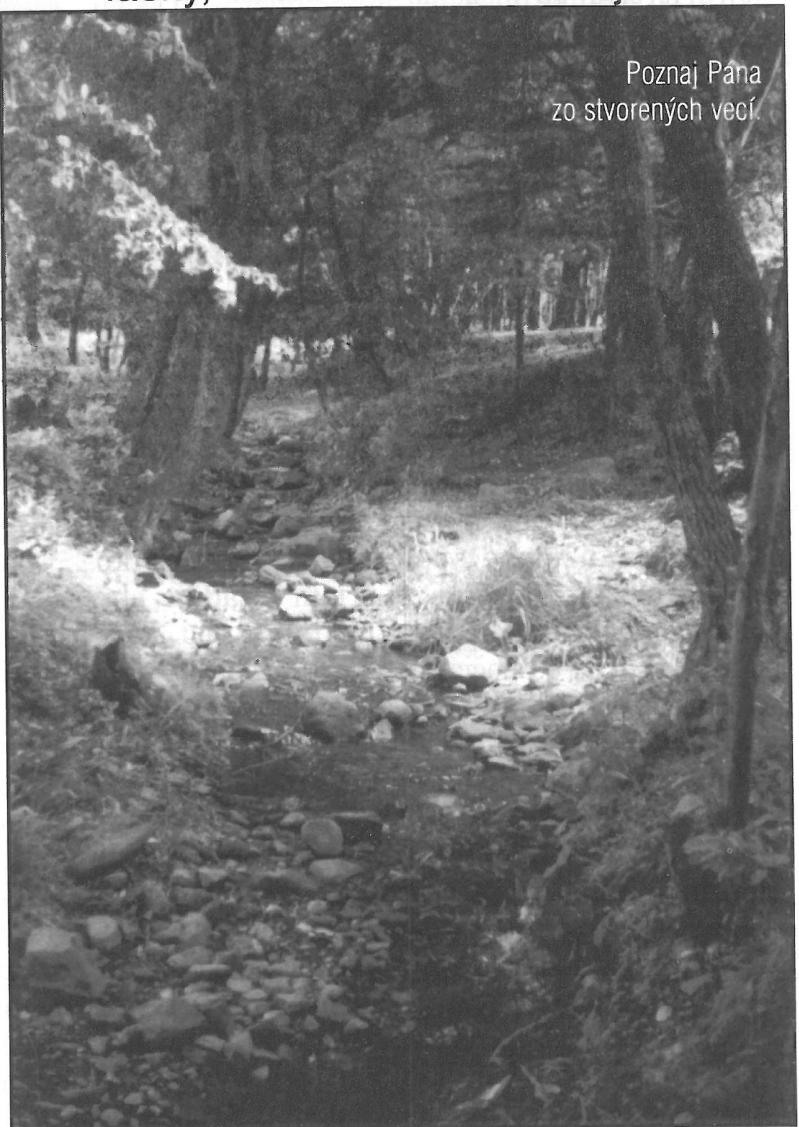
Otče náš: to ja tvoj syn, dcéra sa chcem s tebou rozprávať ako s láskavým a milujúcim Otcom.

Ktorý si na nebesiach: s tebou, ktorý si tam, kde je aj moj domov - v nebi, v kráľovstve ducha, v kráľovstve mieru a

radosti.

Posväť sa meno tvoje: nech sláva tvojho mena prenikne celú zem. Ty chceš aby sme ťa nectili len perami, ale aj srdcom. Svoj zákon vpíš do našich sŕdc, aby sme ho žili v láske. A ty si láska.

Príď kráľovstvo tvoje: a nielen tvoja sláva nech prenikne zemou, ale nech sa v nej rozmnoží tvoje kráľovstvo, kráľovstvo mieru, kráľovstvo ducha a lásky, kráľovstvo radostnej zvesti -

evanjelia.

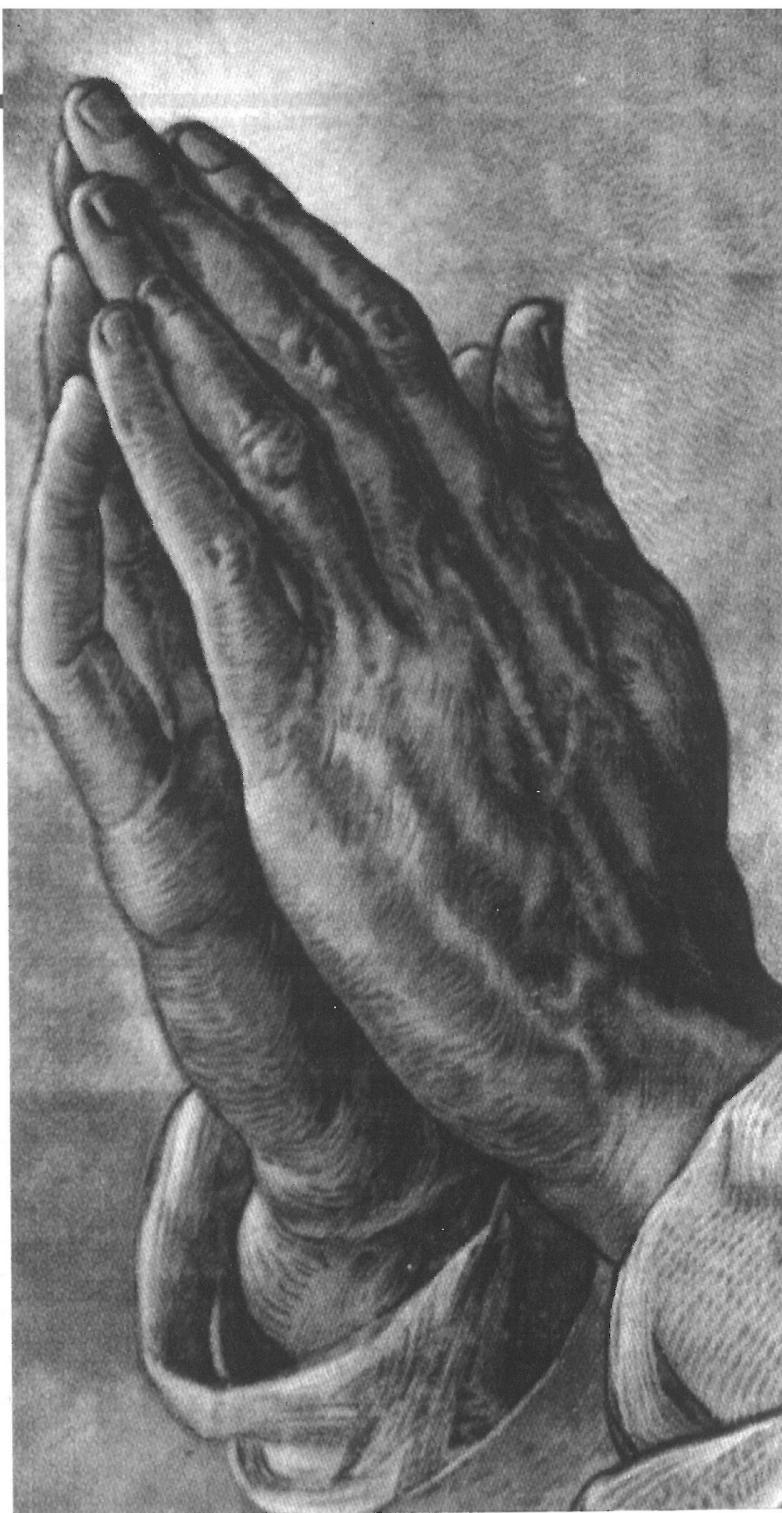
Bud' vôľa tvoja ako v nebi, tak i na zemi: nech sa zem naplní tvojou vôľou, tak, ako je aj nebo. A čo je tvoja vôľa? Ty si duch a ovocím ducha je láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, dobrota, vernosť, miernosť a zdržanlivosť. (porov. Gal 5,22 - 23) A kto z nás po tom netúži?

Chlieb náš každodenný daj nám dnes: aby sme žili. Ae čo je v človeku dôležitejšie než telo? Duša. Aj ona potrebuje chlieb - chlieb božský, lebo ona je duch. Ona potrebuje to, čo sa ti každý deň ponúka zadarmo - na to netreba pracovať. Ten Chlieb dáva život, večný život. Je to Ježiš. A jeho slová: „Kto bude jest moje telo, bude mať večný život.“ Dávajú nám prisľúbenie väčšie, než dostal celý Izrael.

Odpust nám naše viny, ako i my odúšťame svojím viníkom: Odpust nám! Odpust! My potrebujeme odpusťenie, ale nielen odpustenie od teba. Riekol si: „Odpúšťajte si navzájom svoje previnenia.“ Áno, potrebujeme plné odpustenie, teda aj od svojich bratov a sestier - od všetkých. A ak my očakávame odpustenie od iných, nemali by sme im tiež odpustiť?

Neuveď nás do pokušenia: Chráň nás! Obrň nás pred pokušením, pred zlom, pred diablon. My sme len ľudia a teda konáme po ľudsky. Sme slabí, sputnaní telesnými žiadostivosťami, zlými náklonosťami a práve od nich potrebujeme ochranu. V boji potrebuje bojovník pancier, aby sa ubránil.

Zbav nás od Zlého: Od toho Zlého, ktorý je v nás, od vplyvu toho, ktorý je stelesnením každého zla - od diabla. A tak, ako sa hmota dá zničiť len kvalitatívne lepšou hmotou, tak aj diabol, ako duch sa dá poraziť len duchom. Ale nie duchom nás ľudí, lebo my sa diablovi v inteligencii nikdy nevyrovnané, ale

duchom dobra, lásky a mieru - duchom Božím.

Tento prosbou končí Otče náš. Nie je v ňom lichotenie Bohu, ani vyzdvihovanie svojich zásluh. Je to rozhovor - prosba Syna k Otcovi. A aby sa dovršilo všetko, aby sa to akoby spečatilo, Cirkev dodáva: „Lebo tvoje je kráľovstvo, moc i sláva, Otca i Syna i Svätého Ducha teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.“

Juraj Gradoš

Prestupovať! Stanica SMRŤ!

Život nezadržateľne plynie. Každý by chcel, aby plynul stále, ale... Ale aby sa v ňom neobjavovala bolest, utrpenie... Chceme mať život plný príjemných chvíľ. Tie by sme veľmi radi prežívali.

Starí ľudia radi spomínajú na krásne chvíle svojho detstva, mladosti, na dni v práci, na svadbách, odpustoch, pútiach... Dokonca radi spomínajú na mladosť svojich detí, vnúčat i pravnúčat. Sú to chvíle, kedy sa akoby pre nich zastavil čas. Aspoň tak si "predlžujú chvíle radosti až tu - do staroby".

Väčšina starých ľudí sa snaží ešte o jedno - byť užitočný. Aj keď mnohokrát repcú, že sú unavení, predsa sa znova vrhajú do práce. Je to nutnosť. Ničnerobenie im pripomína smrť, práca život. Tak dostávajú posledné chvíle ich života "pred zmenou" hlavný zmysel - zmysel žiť čím dlhšie - žiť večne.

Ale človek má obmedzený život. Jeho priemerný vek v XVI. storočí bol 20 rokov. V XVII. storočí to bolo "už" 23 a

v XIX. storočí dokonca 37 rokov. V roku 1930 to bolo už 50 rokov, v 1959 61 rokov. V roku 1967 bol priemerný vek mužov 68,5 roka a žien 72 rokov.

Ludia to vedeli a tak sa stále pokúšali predĺžiť si život. Olympskí bohovia starých Grékov a Rimanov si udržiavalí večnú mladosť nektárom a ambróziou,

ktoré pôsobili ako elixír života. Aj ľudia sa snažili používať nejakú omladzujúcu látku. Číňania doporučovali kúpať sa v ženskom mlieku. Starí Rimania sa vrhali do arén a pili krv zomierajúcich gladiátorov. V XV. storočí sa veľa rozprávalo o rôznych prostriedkoch, ktoré slúžili ako elixír života. Prvý elixír života vraj našiel Paracelsus. O

účinnosti jeho kvapiek svedčí skutočnosť, že zomrel 47-ročný. Od vtedy akoby pokus "omladíť sa" nikdy neprestal.

Malo by vôbec zmysel nekonečné predĺženie života? Český spisovateľ Karel Čapek v svojom diele *Věc Makropulos* opisuje osudy Emílie Marty. Tá dostala od svojho otca, ktorý žil na dvore Rudolfa II. v Prahe, recept, ktorým si mohla predĺžiť život o 300 rokov. Po 300 rokoch ho ponúkla mladšej speváčke Kristíne, ale tá ho spálila.

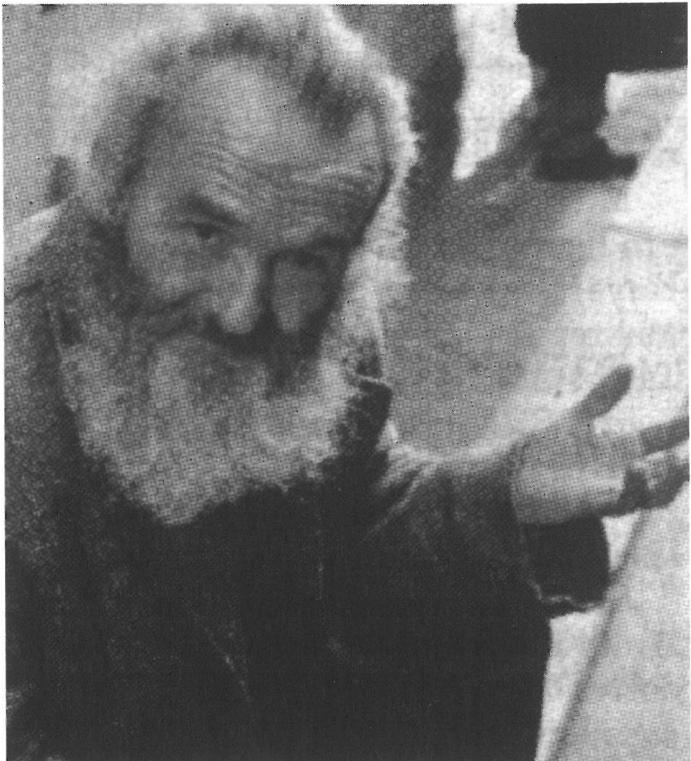
Seriózna veda žiadnemu elixíru života neverí.. Ale aj tak sa nie každý dožíva len 70 rokov. Zvlášť dlhý život dosahujú ľudia žijúci na vidieku, ktorí žijú jednoduchým a striednym životom. Snáď to by bol recept na predĺženie života - žiť jednoducho a striedmo. Najstarší človek v roku 1993, ktorý tento recept "používal", mal 120 rokov.

Ale je tento život radostný? O tom by mohli porozprávať ľudia, ktorí trpia. A trpia nielen bolestami tela, ale aj duše. Ľudia, ktorí sú nevyliečiteľne chorí. Ľudia, ktorých ich vlastné deti a vnuci zavrhli ako nepotrebnú vec do starobincov. Pre takých a im podobných je staroba tým najhorším utrpením, tým hrozným zlom.

Lenže tak nemusia trpieť len starí. V dnešnej dobe, kedy zúria nevyliečiteľné choroby - rakovina, leukémia, AIDS a iné. Dnes umierajú tak, ako pred 4 storočiami mladí 20-roční ľudia. Áno, aj dnes umierajú deti. A oni trpia. Trpia chorobou, trpia opustenosťou. Prežívajú tie isté chvíle ako starci a starenky. Chvíle "pred bránou smrti".

Všetkým, ktorí sú v takomto štádiu

života, všetkým dobre padne láska. Isabella Zachertová, mladá dievčina, píše: "V tomto období sa mi dostalo toľko lásky, že by som si to nikdy nepomyslela." Aj ona bola "pred smrťou". Mala silný nádor rakoviny, ktorý ju zabil. Jej priateľka Doris jej napísala: "Ty vieš, že verím v Ježiša Krista, ktorý môže pomôcť každému v akejkoľvek situácii, ktorý miluje každého a ktorý tiež trpel." V liste spomína aj miesto v Biblia, kde Boh hovorí: "Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali v hojnosti." A Doris ešte dodáva: "Život v Bohu nikdy nekončí, ale bude trvať večne."

Ak človek verí Bohu, tak pre neho je

každé jeho slovo zákonom Lásky. A tak aj pre neho platia slová, ktoré Ježiš vyrieckol, keď konal ten najväčší skutok lásky: "Dnes budeš so mnou v raji."

Čo je potom smrť? Je to brána v múroch Nového Jeruzalema. My nevidíme, čo je dnu. Vidíme len múry a bránu - smrť. A k nej nezadržateľne smeruje náš život. Ale ona nie je jeho cielom. Vrcholným a večným cieľom, pre ktorý žijeme má byť Boh. On je Viera, Nádej i Láska, Pravda a Život. V ňom je všetko v plnosti. Len v ňom sa môže náš život naplniť. Ale to až za bránou smrti. Tam sa naplníme darmi, ktoré nepodliehajú skaze - sú večné: spásou a životom v Bohu.

Istý pastor, keď mu povedali, že o rok zomrie, začal prežívať svoje kresťanstvo oveľa intenzívnejšie. Ako sám povedal, smrť mu pomohla k obráteniu a k jeho osobnej spáse. Keď stojí človek pred tou bránou, jasne si uvedomuje skutočnosť, že si k svojmu pozemskému životu nemôže pridať ani sekundu. Vtedy vidí seba a Boha v pravom svetle a tak môže konečne dospieť skrze toto utrpenie smrti k poznaniu Boha a skrze toto poznanie k šťastnému a radostnému otvoreniu brány smrti, brány večného života.

Juraj Gradoš

Biblický recept na dlhý a šťastný život:

Cti svojho otca a svoju matku, ako ti prikázal Pán, tvoj Boh, aby dni tvojho života dlho trvali a aby sa ti darilo na zemi, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh.
Dt 5, 16

KTO NÁS ČÍTA?

Každopádne najsprávnejšia odpoveď na túto otázku je: „TY!“ Je to tak, práve čítaš prvé poprázdninové číslo bohosloveckého časopisu Prameň. A nie si sám.

K 4. novembru si nás časopis predplatilo 79 čitateľov a ďalších 9 si ho objednalo. Po veľkých nákladoch (cez 2.000 ks), kedy si nás objednalo 30 čitateľov a po dlhej odmlke (vedľ od posledného čísla ubehlo už 168 dní) je to veľmi povzbudivá správa. Za túto dobu sa vo svete stali veľké zmeny v politickej, hospodárskej ale aj kultúrnej oblasti. Táto zmena neobišla ani nás.

Na konci minulého akademického roka sa rozhodlo o odchode našich dvoch stálych spolupracovníkov na ďalšie štúdia do Gaminu. Z Gaminu sa nevrátil ani nás bývalý šéfredaktor Juraj Terek. Tak sme prišli o troch spolupracovníkov. Mimo toho to bol posledný rok redakcie v budove Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty na Hlavnej ulici. V septembri a októbri sa redakcia snažila postaviť znova na nohy v nových provizórnych priestoroch v novostavbe na Sládkovičovej ulici. Jak - tak sa jej to s pomocou predstavených pomohlo. Tu začal šarapatiť počítačový škriatok - pokazila sa

„lejzrovka“ a „bláznil“ počítač. No s Božou pomocou sa to podarilo vyriešiť. Tak sme sa pred „dušičkami“ pustili do výroby tohto čísla. Bolo treba zorganizovať nanovo distribúciu (jeden brat v Gaminu ju mal na starosti - boli sme bez neho), zháňať finančné možnosti pre tlač a podobne.

Možno to znie ako horor, ale bolo to tak. Z redakcie zostalo jadro, na ktoré sa postupne „prilepujú“ nováčikovia, z ktorých niektorí už mali nejaké redakčné skúsenosti za sebou.

Prvým našim krokom bola distribúcia a zistenie vekovej štruktúry našich čitateľov. To sa nedá v takých farnostiach, ako je Prešov, Košice a iné väčšie mestá, kde veriaci žijú v „anonymite“. Ale z dedín sa nám podarilo vypátrať toto:

nás najmladší čitateľ má len 10 rokov;
nás najstarší čitateľ má už 75 rokov;
vekový priemer je 32 rokov.

Po ďalšom pátraní sme dospeli k týmto výsledkom:

číta nás: 51% ľudí do 20 rokov;
34 % ľudí do 60 rokov;
15 % ľudí nad 60 rokov;
31 % mužov a 69 % žien.

redakcia

PRISPЕLI NÁM

Na časopis Prameň prispeli títo dobrodincovia:

ŽILINA: Rastislav Galia a Eva Kocúrová (40 Sk), Anna Karafová (70 Sk), o. Vladimír Medzihorský (70 Sk);

PETROVCE: Ignáč Krajňák (5 Sk), Ján Dankanin st. (20 Sk), Michal Krajňák (70 Sk), Agnesa Lacová (10 Sk), Štefan Gačko (20 Sk), Peter Jaščur (70 Sk), Helena Ondovčinová 136 (30 Sk), Zuzana Vajnová (70 Sk), Ján Kurbanic (70 Sk), Terézia Ondovčinová (70 Sk), Bartolomej Papinčák (70 Sk), Vojtech Krajňák (95 Sk), Ján Talnagy (10 Sk), Pavol Hlaváč (70 Sk), Anna Rovňáková (70 Sk);

TOPOLANY: Marta Kunčová (200 Sk), Anton Mihalčo (70 Sk);

VOLA: Antónia Panoňková (20 Sk), Jana Popíková (20 Sk), Mária Orenčáková (20 Sk), Irena Kolesarová (10 Sk), Luboš Gajdoš (20 Sk);

VELATY: Michal Petričko (70 Sk), Mária Porubcová (100 Sk), Jana Timková (20 Sk), Natália Hančinová (70 Sk), bohuznámy (120 Sk);

DÚBRAVKA: Anna Silaničová (20 Sk);

FULIANKA: Martin Klímkovský (10 Sk), Danka Lazoríková (20 Sk);

DRIENICA: farnosť (148 Sk);

Celková suma darov: 1.868 Sk

Ďakujeme! Za darcov sme dali sláviť sv. liturgiu.

VTIPPARÁDA KVÍZ

- Dežo, počul som, že máš novú prácu, kde vlastne pracuješ?

- Ale, pracujem vo firme VELAMOS, hlavne duševne. Lepím duše do bicyklov.

- Dežo sa vezie na bicykli a ešte jeden si tlačí vedľa seba.

- Na čo ti je ten druhý? - pýta sa ho Jano.

- Ale, ked' sa unavím, presadnem si.

Pozastaví sa Dežo pri hrobe svojho priateľa Jana a číta nápis na náhrobku:

- Tu leží Ján Novák, poctivý človek a čestný obchodník.

- Chudák Jano, ešte i po smrti sa musí v hrobe tlačiť s dvoma celkom neznámymi ľuďmi.

Dežo sa počas vojenskej služby pripravoval ako výsadkár na zoskok z lietadla. Jeho veliteľ sa rozčuluje:

- Človeče, ako chcete skočiť, ked' ste si nezobrali padák?

- Pán poručík, ved' ste vraveli, že to bude cvičný zoskok!

Príde Dežo do reštaurácie a hovorí:

- Pán hlavný, prosím si jeden nektár!

- Prosím?

- Vy neviete, čo je to nektár?

- Nie, prosím.

- To je predsa nápoj bohov, pán hlavný!

- Prepáčte, ved' ja som vás vôbec nepoznal!

Dvaja rybári sedia celý deň pri vode. Večer si jeden z nich vzduchne:

- Existujú veci, ktoré nikdy neuverím.

- Napríklad? - spytuje sa druhý.

- Že niekde celé národy žijú z rybolovu.

Prameň - časopis gréckokatolíckych bohoslovcov vydáva Spolok biskupa Petra Pavla Gojdíča v Prešove. Registračné číslo: OÚ - XI/17/93. Šéfredaktor: Pavol Obraz. Redakčná rada: Martin Mikula, František Barkóci, Pavol Dolinský. Grafická úprava: Juraj Gradoš. Adresa redakcie: Prameň, P.O.Box 212, Sládkovičova ul. 23, 080 01 Prešov. Telefón: 091/721 277-8, 725 420. Fax: 091/733 840. Nevyžiadane rukopisy nevraciam. Predplatné na rok 1997: 32 Sk + 8 Sk/poštovné. Podávanie novinových zásielok povolené VRP Košice, č.j. 1176-PTP-1994 zo dňa 19.4.1994. Litografie: OPAL spol. s r.o., Prešov. Tlač: Tlačiareň Juraj Kušnír, združenie podnikateľov, Sabinovská 117, Prešov. Väzba: Vydavateľstvo Michala Vaška, Ružová 22, 080 01 Prešov.

Výhercami kvízu sa stali:

Richard Smetana, Poprad

Bibiana Uličná, Prešov

Tatiana Hreková, Vranov n.T.

Výhercom tajničky sa stáva:

Radka Krajnáková, Prešov

Výhercovia získavajú vecné ceny.

Gratulujeme!

Pozor! Sú tu nové otázky:

1. Čo je to epitrachil?

a-časť odevu kňaza;

b-časť odevu bohoslovca;

c-časť odevu rehoľných sestier.

2. V ktorom roku poslednýkrát Metod navštívil Byzanciu? a-863
b-882
c-885

3. Kolko katolíckych biskupstiev je na Slovensku? a-5;
b-7;
c-9.

4. Môže sa kňaz ženiť?

a-áno;

b-len raz;

c-kňaz sa nikdy nemôže ženiť.

Odpovede na kvízové otázky a vylúštenie krížovky zasielajte na adresu redakcie do

10. januára 1997.

Nezabudnite prilepiť kupón!

Zároveň uvítame vaše námety na spestrenie našej obsahovej stránky, postrehy a príbehy z života vašej komunity, zboru, či skupiny.

KUPÓN
č.4/96

Drahí čitateľ, čitateľka

Obraciame sa na tých, ktorým sa zapáčil náš časopis a chceli by ho aj ďalej odoberať, s prosbou, aby si ho predplatili. Rozhodli sme sa, aj keď ceny rastú, nezvyšovať cenu nášho časopisu. Veríme, že sa nájdú solventnejší občania, ktorí nám pomôžu.

V budúcom roku výjdu štyri čísla. Cena jedného výtlačku je 8 Sk. Teda celé predplatné je 32 Sk /cena časopisu/ a 8 Sk /poštovné/.

Kto si nás objedná do 10. januára 1997, dostane sa do žrebovania o hodnotné ceny. Predplatné uhrádzajte poštovými poukážkami typu C na adresu:

redakcia časopisu Prameň
Spolok b.P.P. Gojdiča
Sládkovičova 23
080 01 Prešov

ČÍTAJ A VYHRAJ!

"Aj keby som mal posledné 4 doláre, 3 by som dal určite na reklamu."

Rockefeller

Obraciame sa na Vás, páni a dámy, ktorí podnikáte. Vieme, že nie je každý milionár, ale prosíme Vás, aby ste zvážili nasledujúcu ponuku:

Ponúkame možnosť ČB reklamy v našom časopise za výhodných podmienok.

Termín: rok 1997 /aj ďalej/

Cena a formát: dohodou

Úprava: podľa vašich požiadaviek

Ak by ste mali záujem, tak nám napíšte na adresu:

Spolok biskupa P.P. Gojdiča
odd. reklamy
Sládkovičova 23
080 01 Prešov

Tešíme sa na Vás.

HITPARÁDA

Rozhodli sme sa zaviesť novú rubriku - HITPARÁDU náboženských mládežníckych piesní. Svoje typy na tri najlepšie piesne posielajte na adresu redakcie do 1. decembra 1996.

HITPARÁDA

NO.1

1. Budujeme dom ...
2. Andělé ...
3. Kristus medzi nami
(Anastasis)
4. Spievaj celá cirkev
(Anastasis)
5. Para Alavar Cristo
6. Otvor oči dnes
7. Aj ty si jeho brat

Prameň	1. časť tajničky	trieska	africký štát	Prameň	fakultná nemocnica s poliklin.	ŠPZ Prahy	datelina (hovorovo)	oznámil	Mesiac	opak svetla	armáda (rus.)	Prameň	ŠPZ Kladna	MPZ Ukrajiny
rieka v Afrike	N I		časť univerzity	F A K U L T A								predložka	východ (angl.)	K U
ženské meno	E V		nevädla fosfor	N E O D U M R E L A										
egyptský faraón	C H E			S M A N A M A	hl. mesto Filipín cigán							rúbe	v dobe (lat.)	
mestečko vo Francúzsku	A R		čistila prádlo okr. komunál. podnik	P R A L A L A							nejaká	farmy (angl.)	I S T A	
písmeno abecedy	J	poľnohosp. povolanie	kyslík teraz (starosl.)	O Ó U	staroegyp. mesto			mesto spojené so svätým Metodom	jasičky (gr.) slov. rieka		F A T U E			
vojenská zbraň	T			K	skupina vyslancov tona (skr.)	M I S I A				urán	existujem	E		
štát v Afrike	E G Y P T			T	európsky ostrov game	C P R U S						os. meno (lat.)	jednotka hmotnosti	
pomôcky: mólím, Syrmium, krígel	radón (skr.) európsky štát	R A	56 (rim.)	miestnosť žien v islame	H A R E M				výstup (angl.)					
lev (franc.)	R O I L			L	polomer (skr.) majetok	R	Maďarská ťudová strana	M U S				záver tajničky		
Spojené národy (skratka angl.)	V N	cesta (lat.) 50 (rim.)	V	I		1 (rim.)		I	nano (skr.)	vodík		uhlič		opak profesionála
modlím (starosl.)	M O L I		I	H	Maďarsko (angl.)	H U N G A R I A								
rozum ináč	U M	3. časť tajničky	spojka dlžka (skr.)	A	Liptovský Mikuláš (ŠPZ) častica mn.	L M	Abrahám predtým predložka	A R						
dusík	N	náplň zákuskov Slov. rep.	P L	U K A		obviaž	O V I				energet. závodný kontrolór	predložka (lat.) táto (starosl.)		
Slovenská socialist. republika	S S R	jód (lat.) štát USA		E O D		okresné múzeum predajca novín	A T E S T							
pohár ináč	K R Y Ě E K				uzavretia prvé písmeno	O K L								
kyslík	O	Slov. rozhlas hviezda	S R	obvy. Kamaiska MPZ Lotyšska	K A M A I S K									
pomôcky: Inka, roil, sia, Fatné, On.	zrúbalo zbožný (lat.)	S T A L O			arabské meno	M E	Majst. Eur. Pavol (dom.)		pozeraj! (expres.)	Prameň	bodná zbraň		miesto vchádzania	
Poľsko skr.	P L	Národná obrana drasík	N O	druh divadelnej tvorby	O P E R A				505 (rim.) koniec					V
viádca v ríši Inkov	I N K A	MPZ Rakúska	2. časť tajničky výsk. ústav	M A L I Č K Y C H										
Univerzita Komenského	U K	rozdávalo predložka	D Á V A L Ľ O						orgán zraku MPZ Nemecka			O K O		
nočný vták	S O V A	spojený (angl.)	Ú N D T E D						pred dňom (lat.)			O		

